

ERDÉSZETI LAPOK

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
KÖZLÖNYE

ERDŐ- ÉS FÖLDBIRTOKOSOK, ERDÉSZETI ÜGYEKKEL FOGLAL-
KOZÓK ÉS ERDŐTISZTEK SZÁMÁRA

Megindították 1862-ben *Wagner Károly* és *Divald Adolf*

Szerkeszti:

DR. TECHN. MIHÁLYI ZOLTÁN

1944. év

V. FÜZET

LXXXIII. évfolyam

Megjelenik minden hó 15-én

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST, V., Alkotmány-utca 6. szám

(Távbeszélő: 323-722)

(Postatakarékpénztári csekkszám: 23.602.)

Az „Erdészeti Lapok“ 1944. évi V. füzetének a tartalma.

(Inhalt. — Sommaire. — Contents.)

Fodor Gyula: Az erdeifenyő szerepe az Alföldön. — (<i>Die Rolle der Weisskiefer auf dem Tiefland. — Le rôle du pin sylvestre dans la Plaine. — The rôle of Scotch-Pine on the Great Plain.</i>)	201
Prüger Henrik: Erdészeti könyvelés. — (<i>Forstliche Buchführung. — Comptabilité forestière. — Book-Keeping in Forestry.</i>)	206
Vadászat. — (<i>Jagd. — Chasse. — Hunting and Shooting.</i>) Szedzerjei Akos: Kormeghatározás. A dámvad	210
Hivatalos közlemények. — (<i>Amtliche Mitteilungen. — Communications officielles. — Official Communications.</i>)	215
1. A m. kir. minisztérium 1.750/1944. M. E. sz. rendelete a fatermelés és a faellátás rendjének a biztosításáról.	
2. A m. kir. földművelésügyi miniszter 195.000/1944. F. M. sz. rendelete a Faforgalmi Központ szervezéséről, továbbá a faanyagok termelésére, feldolgozására és forgalombahozatalára jogosult vállalkozók kijelöléséről.	
3. A m. kir. minisztérium 1.640/1944. M. E. számú rendelete a gazdasági munkavállalók és a gazdaszettek kötelező biztosítására vonatkozó egyes törvényi rendelkezések módosításáról.	
4. A m. kir. minisztérium 1.650/1944. M. E. sz. rendelete a gazdasági munkavállalók öregségi, valamint a gazdaszettek öregségi, rokkantsági és haláleseti biztosítására vonatkozó egyes rendelkezések újabb kiegészítéséről.	
5. A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 49.000/1944. K. K. M. sz. rendelete a m. kir. államvasutak tűzifaszükségletének a biztosításáról.	
6. A m. kir. iparügyi miniszter 20.100/1944. Ip. M. számú rendelete egyes faanyagkészletek bejelentésére vonatkozó rendelkezések módosításáról.	
7. A m. kir. iparügyi miniszter 19.900/1944. Ip. M. sz. rendelete a vasúti talpfa előállításának és forgalmának a szabályozásáról.	
8. A m. kir. miniszterium 1.720/1944. M. E. sz. rendelete a mező- és erdőgazdasági ingatlanok forgalmának a korlátozásáról.	
9. A m. kir. pénzügyminiszter 1.141/1944. P. M. sz. rendelete a zsidók mező- és erdőgazdasági ingatlanairól szóló 1932.XV. törvény cikk alapján megszerzett ingatlanokért járó térítés kiszámítása szempontjából egyes ingatlanok földadókataszteri tiszta jövedelmének, illetőleg házaóalapjának a figyelembevételéről.	
10. A hatósági esküt tett erdőgazdasági alkalmazottak szolgálati fegyvereinek vásárlásához szükséges engedélyek illetékmentessége.	
Irodalom. — (<i>Literatur. — Bibliographie. — Reviews.</i>)	
Schwerdtfeger: Die Waldkrankheiten. (<i>Dr. Haracsi Lajos.</i>)	233
Nagy Márton: Szücsipari szakkönyv. III. kiadás	234
Házai folyóiratok	235
Külföldi lapszemle	238
Különlélek. — (<i>Verschiedenes. — Divers. — Notes.</i>)	
Halálozások.	
Hermann Miksa †	242
Reisz Ferenc †	242
Vigh József †	242
Stégmeier Ödön †	242
Személyi hírek	242
Fekete Zoltán székfoglaló előadása a Magyar Tudományos Akadémián (M.)	243
Az erdőpusztítás hatása a Háromszéki Medence és a Barcaság éghajlatára (Gál Vilmos)	243
Hirdetések — (<i>Anzeigen. — Annonces. — Advertisements.</i>)	246

ERDÉSZETI LAPOK

LXXXIII.
ÉVF.

AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
K Ö Z L Ö N Y E

5.
FÜZET.

KIADJA AZ ORSZÁGOS ERDÉSZETI EGYESÜLET
Megindították 1862-ben *Wagner Károly* és *Divald Adolf*

Felelős szerkesztő és kiadó:

DR. TECHN. MIHÁLYI ZOLTÁN

Megjelenik minden hó 15-én.

Előfizetési díja: egész évre 36 P, erdészeti altiszteknek 18 P.

Az Országos Erdészeti Egyesület tagjai a tagdíj fejében kapják.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest V., Alkotmány-u. 6. sz. II. em.
(Táv. : 323-722.)

Közleményeink átvétele — akár kivonatosan is — csak a forrás
megnevezésével történhetik.

Az erdeifenyő szerepe az Alföldön

(Hozzászólás *Kiss Ferenc dr.*: „Harc az elemi csapásokkal a Duna—Tisza
közti homokterületeken“ c. értekezéséhez.)

Írta: **Fodor Gyula** m. kir. főerdőtanácsos.

„Öreg napjaimra melegítő fény sütné, ha tanulmányommal
hasznos szolgálatot tehetnék“... írja *Kiss Ferenc dr.* a lapunk
f. évi II. és III. füzetében megjelent értekezésének befejező
szavaiul.

Mindannyian, akik lenyűgözően érdekes és tanulságos cik-
két olvastuk, sietünk tudomására hozni, hogy a magyar erdészet
előttünk szent ügyének áldozott újra!

A közszeretben álló *Feri bácsi*, aki tapasztalatokban gaz-
dag életét és éles meglátását határtalan ügybuzgalommal az alföldi
erdők felvirágoztatásának szentelte, ismereteinek dús tárházá-
ból ma is — két évtizeddel nyugalomba vonulása után — sok
újat tud mondani, amiből nemcsak a fiatalság tanul, de az a nem-
zedék is, amelyet annak idején még ő vezetett be a természet
mostohaságai közepette végzett hódító munka feletti örömök ma-
gasabbrendűségének átérzésébe. (Ez a nemzedék is már rég' búcsút
mondott fiatalságának!)

Az alföldi homoktalajok történelmi adatokkal alátámasztott
kialakulásának leírásával az utókor számára oly értékes részlete-

ket tárt fel, amelyeknek erdészeti vonatkozású beállítása szakirodalmunk számára komoly értéket jelent.

Ami az erdeifenyőnek alföldi nagyobb arányú alkalmazását, illetve ennek a feketefenyővel egyrangra emelését illeti, nagy öröömre szolgál, hogy utóbb *Kiss Ferenc dr.* is — most már teljes mértékben — elismeri az erdeifenyő érdekében kifejtett küzdelmemet. Hisz' még nemrégiben is annyi vita hangzott el szerte az országban ennek az Istentől áldott, különösképp alkalmazkodó, nedvesség és szárazság iránt egyaránt türelmes fafajnak a szélesebb körű alföldi alkalmazásáról! Pedig itt is leszögezem, hogy sok ezer hold olyan terület vár beerdősítésre az országban, amelyen egyedül az erdeifenyővel lehet maradandó sikert elérni.

Az erdeifenyőt nagyobb arányban 1926-ban kezdtük telepíteni Szeged város közvetlen állami kezelés alatt álló erdőgazdaságában *Matusovits Péter* ny. min. tanácsos, akkori erdőigazgató rendeletére. (V. ö. az E. L. 1926. évfolyamában megjelent cikkével.)

Az erdeifenyő-kérdés szakszerű eldöntése végett a visszamaradt, legnagyobbbrészt rossz talajokon, mégis a legkülönbözőbb talajnemeken, hol váltakozó sorokban, hol csoportosan, máshol egyedenként elegyítve — részint alátelapítva — állítottam be kísérleteimet.

A sikereken felbuzdulva és az erdeifenyőt mind többfelé és mind nagyobb területen alkalmazva, elfogultságtól mentesen ültettem a feketefenyőt is mindenüvé, ahol attól többet reméltem. (Ezeknek a kísérleteknek egy részét feletteseimen kívül *Magyar Pál dr.*-nak is bemutattam, de az ott megforduló professzorok, külföldi és hazai vendégek közül is sokan látták azokat.)

A királyhalomi alerdész-szakiskola szomszédos tanulmányi erdejében később a legrosszabb talajokon is 90%-os sikerrel végzett erdősítéseket a talajnak 40—45, illetve 60 cm mélyre történt fordításával értük el, mind erdei-, mind feketefenyővel, nagy súlyt vetve az átiskolázott, feltétlenül egészséges, jól fejlett, zömökebb csemeték nevelésére.

A hűség és szakszerű tárgyilagosság követeli mégis annak szerény megemlítését, hogy *Kiss Ferenc* sokáig ellenezte az erdeifenyő szélesebbkörű alkalmazását, mert akkori véleménye szerint az csak a homoktalajok legalacsonyabb részein „az egész területnek mintegy 5%-án” létjogosult.

Ezzel szemben a kiváló szakember elfogulatlanságára vall, hogy az erdeifenyőről alkotott véleményét később felülvizsgálta. Ennek első tanujelét már 1931-ben, az E. L.-ban megjelent s az alábbiakban érintett cikkében adta, bár azután még sokáig ellenezte az erdeifenyő szélesebb körű alkalmazását.

Nagy megnyugvás nekem, hogy most méginkább híve lett az erdeifenyőnek, s boldoggá tesz az a tudat, hogy jó munkát

végeztem, éppúgy, mint Kiss Ferencnek is nagy öröm, hogy „tanulmányával hasznos szolgálatot tett“. A sokat vitatott erdeifenyőkérdésre az alföldi erdészlet legnagyobb szaktekintélye tette rá a pecsétjét!

Ismét csak a hű tárgyilagosság kedvéért rá kell azonban mutatnom arra, hogy a tanulmány egyik-másik része könnyen félreérthető.

A 60. oldalon Kiss Ferenc dr. ezt írja:

„Az ültetendő fafajok megválasztásához a beerdősítendő területen előforduló ősnövények adnak útbaigazítást.“ (L.: Kiss F.: „Az alföldi homokterületek erdősítésénél követendő újabb eljárások.“)*

„A tápanyagban nagyon szegény területeket fekete- és erdei-fenyővel kell beültetni, mert ezek a talajt javítják. Ott azonban, ahol a talaj olyan sovány, hogy csak *Tortula ruralis*, *Cladonia foliacea*, *Festuca vaginata*, ritkásan *Helianthemum fumana*, *Alyssum tortuosum*, *Alsine glomerata*, *Koeleria glauca*, *Phleum phleoides*, *Poligonum arenarium*, *Potentilla arenaria*, *Silene otites* és egyenkint sovány *Cynodon dactylon* fordul elő, 2 vagy 1 éves korban átiskolázott 3 vagy 2 éves erdeifenyő-csemetéket kell ültetni. A vizenyős területeket ugyancsak ezzel a fajjal kell felújítani, mert a vizet jobban tűri, mint a feketefenyő.“

Az idézett rész azt a látszatot kelti, mintha annak 2. bekezdésében utóbb leszűrt tanulságot már a zárójelben említett s még 1914-ben közreadott tanulmány tartalmazta volna. A fogalmazás tehát könnyen félreértésre vezethet. Örvedetes, hogy most már nemcsak a vizenyős talajokra, de a felsorolt xerophita növények jellegzette sovány, száraz talajra is javalja Kiss Ferenc az erdei-fenyőt. Az említett régi tanulmányában azonban, — amelynek német fordítása birtokomban van — sem a talajjellegző növényzet egyenkinti felsorolását, sem a fanemekre külön-külön felállított növényuszövetkezeteket tárgyaló rész nem említi az erdeifenyőt. Az idézett részek pedig könnyen azt a látszatot kelthetik, mintha a jóval később szerzett tanulságokat már az említett tanulmány tartalmazta volna

Az „Erdészeti Kísérletek 1926. évi számában Kiss Ferenc dr. az erdeifenyőt nedves laposokra már javalta ott, ahol *Leontodon hispidus*, *Carex flacca*, *Erithrea centaurium*, *Brunella vulgaris*, *Juncus Gerardi*, *Trifolium repens*, gyéren *Molinea coerulea* és *Phragmites communis* fordul elő. Majd az E. L. 1931. évfolyamában újabb revízió alá veszi előbb vallott álláspontját, amikor így ír: „a kifuvásos, szárazabb, de igen tápszegény talajrészek beerdősítése erdeifenyővel foganatosítandó“.

* Megjelent 1914-ben.

A tárgyilagosság kedvéért azt is le kell szögezmem, hogy dr. Magyar Pál a Kiss Ferenc dr. idézett alapvető munkája nyomán írt és az E. L. 1933. évi III. füzetében megjelent „Homoki növényzet, mint a homokfásítás útmutatója“ c. hosszú tanulmányában új rendszert épített ki, amely a tudomány és a gyakorlat újabb álláspontját képviseli. Ő a növénysszövetkezetek keretében az erdefenyőt már kellő figyelemre méltatja mindenütt, ahol annak létjogosultsága van. Az erdei- és feketefenyő talajjellegző növényasszociációi a gyakorlattal így ma már összhangban vannak.

A szakiskolai tanulmányi erdőn végzett kísérleteim során az új módszerekkel olyan foltokat is sikerrel beerdősítettünk, amelyek az elméleti megállapítások szerint terméketlennek tekintendők. Ilyen pl. a *Festuca vaginata*-asszociáció *Fumana vulgaris* subasszociációja, amelyben tehát a *Festuca vaginata* túlsúlya mellett a közöket főleg *Tortula ruralis* töltötte ki s igen nagy számmal volt jelen a *Fumana vulgaris*, itt-ott egy-egy *Stipa Joannis*, *Alkanna tinctoria*. A mélyen forgatott (rigólozott) talaj képe teljesen megváltozott — azon új gyomnövényzet jelent meg (sok *Calamagrostis epigeios* stb.) — s noha a fenyőkből úgyszólván csak annyi pusztult el, amit a dús vadállomány tönkre tett, ezeknek a fiatalosoknak a távolabbi jövőjére mégsem mernék ma még derülátóan nyilatkozni.

Címbeli értekezésében (E. L. 1944. 66. old.) — kétségkívül ismét a legnagyobb jóhiszeműséggel — ugyancsak mint saját tapasztalatát tünteti fel a cikkíró a 40—45, illetve a 60 cm mély fordítások előnyeit:

„Sok évi tapasztalataim alapján megállapítottam, hogy a fekete- és erdefenyő megtelepítése a Duna-Tisza közti rossz homokterületeken a talajvíz-apály időszakában csak kivételesen bő és kedvező elosztású csapadék esetén végezhető sikerrel“, stb.

„Talajvíz-apály idején elfogadható sikerrel csak lehetőleg ősszel és tél elején forgatott talajban lehet fekete- és erdefenyőt ültetni. Elégséges 40—45 cm mély forgatás, de a költséget ne sajnáljuk mert a 60 cm mély fordítás esetén jobb az eredmény.“

Megnyugvásomra szolgál, hogy Kiss Ferenc a talajfordítást, amelyet pedig ép a tanulmányi erdőn tett egyik nyilatkozata szerint igen költségesnek ítél s saját gyakorlatában az erdősítésekhez nem alkalmazott, rossz talajviszonyok között ma már szintén ajánlja.

Az utóbbi idők sikerei, a fenyőfiatalosoknak a forgatott talajokon tapasztalt lendületes fejlődése, az egész talajszerkezet s a talaj fizikai állapotának átalakulása, az ezeken a talajokon kialakult új és jobb talajt jellegző asszociációk bizonyára Kiss Ferencet is, — aki fiatalos eréllyel minden újítás iránt ma is érdeklő-

dik — meggyőzték arról, hogy a költségtöbblet a jobb erdő telepítésével bőven megtérül.

Ma tehát, amikor az idők múlásával ezeket a problémákat a sanyarú talajviszonyok ellenére is sikerrel végzett kopárfásítások, ezek között a kiterjedt erdeifenyő-állományok beszédes eredményei igazolják, hálás szívvel köszönöm meg *Kiss Ferenc dr.*-nak, hogy a nyilvánosság előtt is egyenrangúvá tette az erdeifenyőt a feketefenyővel, sőt rossz talajviszonyok között a mélyebb és teljes megművelés előnyeit is szíves volt hangsúlyozni. A megfelelően nevelt, kellően iskolázott csemeték sértetlen és szakszerű elültetésében — ami a sikernek első feltétele — és ezer más szak kérdésben amúgyis az ő nyomdokain haladtunk.

Amikor a fenti, sokáig vajudó kérdéseket a magyar erdészet javára végre sikerült közös nevezőre hozni, valóban mellékes, hogy az alföldi erdészeti kísérletek és ismeretek e kis hányadát az utóbbi kor vállvetett közös munkája tisztázta. Talán ezért mellőzte ennek felemlítését *Kiss Ferenc*, amikor tapasztalatait leírta:

Végre tisztán látom, hogy amikor az erdeifenyő szélesebbkörű alkalmazása érdekében 1926-ban először síkraszálltam, igaz ügyet szolgáltam. Ezt a célt szolgálták részint az E. L. 1936. évi (VII.), VIII. és IX. füzetében írt tanulmányomnak egyes fejezetei. („Erdősítés az Alföldi homokterületein a talajjellegző növényzet, talajszelvényvizsgálatok és a talajvíz nivóváltozásainak a figyelembevételével.“)

Az erdeifenyőnek kétségkívül sok az ellensége, de ha a feketefenyőt tápértékben nagyon szegény, száraz, avagy netán olyan üdőbb talajra ültetjük, amelyben a talajvíz tetőzése idején a víz közelsége a gyökereit eléri, az sínylődni kezd és mindkét esetben másodlagos betegségek — gombák — áldozatává lesz. Számos példa igazolja, hogy olyan sovány talajféleségeken, amelyeken a feketefenyő 5—15 éves korban pusztulásnak indult, az erdeifenyő szépen fejlődik és egészséges. Az erdeifenyő a sovány, nedves talajon bizonyos határig kétségkívül helytáll; a száraz, igen sovány talajokon felveszi a versenyt a feketefenyővel, szinte élet-erősebb, de csak a későbbi idők döntik el: meddig bírja. Ebben a tekintetben jók a kilátások, mert a régebben kisebb mértékben — főleg alacsony helyeken — mégis alkalmazott, avagy a feketefenyőmagvak közé véletlenül elkeveredett erdeifenyőmagból származó, ma már idősebb erdeifenyő-egyedek a legkülönbözőbb talaj-nemeken is biztatóan fejlődnek és jó egészségi állapotban vannak. Az erdeifenyő — a betegségek iránti sokat hangoztatott hajlamosága ellenére is — nagyon sok helyen egészségesebb a feketénél. Becsüljük meg mind a két fajt a maga helyén!

Hivatkozott tanulmányomban a sovány talajok olcsó megjavítását — a különböző talajkeverési módokat — érintve, már

célzásokat tettem a mostohább viszonyok között szükségessé váló forgatásra, mert azt az erdeifenyő különösen meghálálja. A szakiskola tanulmányi erdejében azidőtájt, — 1935-ben — sőt a szegedi erdőhivatal kerületében már 1933-ban, ezt be is vezettem. A forgatás szüksége rövidesen annyira átment a köztudatba, hogy az utóbbi évtizedben az Alföldön a teljes megművelést, illetve szükségszerint a rigolózást a visszamaradt kopárok erdősítésekor szélteben-hosszában alkalmazzák.

Mindent összefoglalva megállapíthatjuk: ma már szinte egy véleményen van a szakközönség abban a tekintetben, hogy az alföldi szélsőséges viszonyok között mind a fekete-, mind az erdeifenyőt megfelelő termelőhelyein felkarolja, annál is inkább, mert legjobb a csoportosan elegyes, — lehetőség szerint lombfákkal kevert — fenyőállomány. Ez a betegségekkel, rovardulásokkal, tűzveszéllyel szemben egyaránt ellenállóbb.

*

Die Rolle der Weisskiefer auf dem Tiefland. Von Gy. Fodor.

Über den Wert der Weisskiefer als Sandaufforstungsholzart stimmen die Ansichten der Fachleute — auf Grund der gewissenhaften Auswertung der Erfahrungen — derzeit bereits überein.

Heutzutage werden auf den nährstoffarmen Sandböden des Tieflandes Weiss- und Schwarzkiefer in gleicher Masse — jedoch immer dem Standort angepasst — verwendet; ungünstigere Verhältnisse können durch tiefere Bearbeitung des Bodens ausgeglichen werden.

*

Le rôle du pin sylvestre dans la Plaine. Par J. Fodor.

Le pin sylvestre et le pin noir sont également précieux.

*

The Rôle of Scotsch-Pine on the Great Plain. By Gy. Fodor.

Scotch- and Austrian-pine are of equal value.

Erdészeti könyvelés.

Írta: **Prüger Henrik** m. kir. főerdőmérnök.

Olvastam *Magyar János dr.* ismertetését *Dieterich* erdőgazdasági-üzemtanának III-ik kötetéről, amelynek egyik szakaszában a szerző azt írja, hogy megfelelő erdőgazdasági könyvelés nincsen.

A megfelelő könyvelési mód összeállítására nem lehet olyan boszorkányosan nehéz akkor, ha meggondoljuk, hogy az erdő, mint értéktermelő, alapjában mit jelent az ember számára.

Értéktermelő tulajdonsága miatt elsősorban is üzemnek tekintendő, és ezért minden tervezett és végrehajtott üzemi cselekedet az üzemkönyvelés keretébe tartozik. Az üzemi könyvelés tervezeti részét az üzemterv, végrehajtását pedig az üzemtervi nyil-

vántartások ölelik fel. Mivel az üzemterv és annak nyilvántartása nem nyújt módot arra, hogy bizonyos időközökben megállapíthassuk, vajjon az üzem a végrehajtott munkálatok következtében minőségében és teljesítőképességében javult vagy romlott-e, azért feltétlenül szükséges, hogy minden üzemterv összeállítása, valamint felülvizsgálata alkalmával az erdőgazdasági értéket megállapítsuk. Mégpedig olyan módon, hogy az alkalmazott kamatláb, az egységárak, költségek ugyanazok legyenek, mint amilyenekkel a közvetlen megelőző értékmeghatározást végeztük. Ezzel a módszerrel minden konjunkturális és tőkebefektetési befolyás kikapcsolódik, és a két értékelés összehasonlítása alkalmas az üzemi munka eredményének a megítélésére, ha területváltozás nem történt. Az utolsó értékelés akkor fogja eredményében a közvetlen megelőzőt meghaladni, ha időközben az erdő fatömegében és szerfa-arányában növekedés állott be, illetőleg a fiatalosok, valamint a középkorú állományok több és jobb minőségű szerfát ígérnek. Ez az állapot pedig csak úgy keletkezhetett, hogy üzemtervünk helyesnek bizonyult, és végrehajtását szakszerűen végeztük.

Életigényeinket gyenge emberi erőnkkel csupán akkor tudjuk kielégíteni, ha az üzem által termelésre elfhasznált erő és anyag értéke kisebb, mint a vele előállított termelvény értéke. Vagyis az üzemnek nem csupán szakszerűen eredményesnek, hanem gazdaságosnak is kell lennie, és ezért az erdőüzem egyben erdőgazdaság, tehát gazdasági könyvelésről is gondoskodnunk kell.

A gazdasági könyvelésnek az a célja, hogy mérlegelje az üzemi ténykedés várható költségeit és bevételeit, valamint összehasonlítsa azokat az üzemműködés folyamán észlelt valóságos eredményekkel és szükségletekkel. Ezt a célt szolgálja az üzemterv előírása szerint végrehajtandó munkálatok várható bevételeinek és kiadásainak a tervezete, vagyis a költségvetés és ennek kiegészítő része a valóságos bevételek és kiadások nyilvántartása a hitelnyilvántartó.

Az üzemi könyvelés módjában teljesen hasonló a gazdasági könyveléshez, mivel mind a kettő tervezeti és végrehajtási részből áll, de lényegében abban különböznek egymástól, hogy az üzemi könyvelés a termelést, a gazdasági viszont a termeléssel kapcsolatos bevételeket és kiadásokat taglalja.

Az erdő, mint értéktermelő, jogi értelemben is kapcsolódik az egyes emberhez vagy a nemzethez, mert tulajdon és ezzel vagyont képvisel.

Nem tagadható, szükségszerűség a vagyon számontartása, valamint az a körülmény, hogy a vagyon szaporodásának vagy csökkenésének ismerete nélkülözhetetlen. Feltétlenül tudni kell azt, hogy a választott üzemmód és szakszerű kezelés, valamint a gondosan összeállított gazdasági keret és a jelentkező konjunkturális

tényezők harmónikusán kiegészítik-e egymást, közös működésük a vagyonnak kívánandó vagy kerülendő változását okozzák-e. Ennek a megállapítását szolgálja a vagyonskönyvelés. A vagyonskönyvelésnek tervezeti része nincsen, csupán nyilvántartással foglalkozik, és ezért mind alakjában, mind céljában eltér az üzemi és gazdasági könyveléstől.

A vagyonskönyvelés célja a vagyon állandó nyilvántartása, valamint az üzemi és gazdasági működés folyamánaképpen előállott vagyonváltozások rögzítése. Céljának elérése érdekében a vagyon nyilvántartását és változásainak feljegyzését oly módon végzi, hogy bizonyos időközökben pontosan megállapítható legyen a vagyon pénzürtéke. Az időköz elején és végén kapott vagyonpénzürték összehasonlításából állapítható meg, hogy a vagyon az üzemi és gazdasági működés következtében gyarapodott vagy csökkent-e vagy esetleg megtartotta eredeti értékét.

A kereskedelem kész értékek adásvételével foglalkozik. Tehát üzeme nincsen, csupán raktára, azért az csak a vagyonskönyvelést ismeri és végzi. Ez az oka annak, hogy a vagyonskönyvelést kereskedelmi könyvelésnek nevezzük.

A vagyontárgyak különbözőségénél fogva a kereskedelem a pénzürtéknek mint közös nevezőnek a felhasználásával igyekezett a vagyonskönyvelést egyszerűsíteni, hogy gyorsabb áttekintést biztosítson. Ezt a célt szolgálják a kettős könyviteli módok. A gazdasági könyvvitel hiánya arra ösztökölte a kereskedőket, hogy valamely úton-módon annak árvetési előnyeit pótolják, és könyvelésüket úgy alakítsák, hogy az az ármegállapításhoz szükséges adatokat könnyen áttekinthető csoportozatban szolgáltatssa. A kívánt cél csupán a vagyonskönyvelés egyszerűségének és ezzel áttekinthető voltának a feláldozásával tudták elérni úgy, hogy a saját tőkeszámlát segédszámlákra bontották. A kellő időben történő és helyes gazdasági cselekvést csupán a helyzet gyors áttekintése alapján lehet végrehajtani a kellő eredmény reményében. Ezért a könyveléstudomány ma a meglévő könyvelési módok egyszerűsítésén fáradozik, és ezt részben technikai megoldásokkal, részben új utak keresésével kívánja elérni.

Az erdészetnek nincs szüksége arra, hogy a kereskedelem vagyonskönyvelésének valamely agyontenyésztett módját egyszerűen lemásolja. Nincs szükségünk arra, hogy kalkulációs célok miatt segédszámlák tömeges közbeiktatásával tegyük bonyolultá azt, ami egyszerű, mert az erdőgazdaság nem nélkülözheti sem az üzemi, sem pedig a gazdasági könyvelést, már pedig a kettős bőven szolgáltat minden olyan adatot, amely ár- vagy értékmegállapításhoz szükséges. Ezzel egyszerűbbé válik bármely közvetett kettős könyvviteli mód annyira, hogy vezetése különösebb nehézséget nem okozhat.

Én a közvetlen kettős könyvviteli módot tartom a legalkalmasabbnak, mert egyszerű, áttekinthető és — ez a legfőbb előnye — mindenkor könnyen és gyorsan készíthető vele mérleg, tehát könnyen jutunk célhoz, mert a mérlegek tulajdonképpen a vagyonalakulás keresztszelvényei, amelyekből szak- és gazdasági intézkedéseink, vagyon-befolyásoló, eredményeinek az alakulását olvashatjuk le.

Az erdő, mint vagyon, ingatlanból, ingóból, készpénzből, értékpapirokból, aktív és passzív jogokból, valamint követelésekből és adósságokból áll. Ha tehát minden vagyonnemről olyan nyilvántartást vezetünk, amelyben minden változást bejegyezhetünk, valamint a felsorolt vagyonrészek pénzértékét kimutathatjuk, akkor elegendő a cselekvő vagyontárgyak és aktív jogok összegéből a passzív jogok és idegen tőke összegét levonnunk, hogy az erdőgazdaság valóságos tényleges vagyonának a pénzértékét kapjuk.

Nyilvánvaló tehát, hogy kettős könyvvitel nélkül is lehet mérlegadó vagyonszámvizeléssel végezni, ha a felsorolt vagyonnemekről külön-külön vezetünk alkalmas nyilvántartást. A termelt és tárolt fakészleteket anyagszámadásban szokásos tárgyalni, de ez sem más, mint ingó vagyon, és ezért az anyagszámadás csupán egy külön fejezete az ingó leltárnak vagy nyilvántartásnak.

Az az igyekezet, amelynek a célja, hogy erdőgazdaság keretéből a hitelműveletet kikapcsolja, teljesen meddő fáradság, mivel minden munkát és műveletet a hasznos eredmény reményében végzünk, vagyis hiszünk munkánk sikerében, és ezért hitelezük az üzemnek a költségvetés jóváhagyásával egy gazdasági időszakra szóló kiadásait annak a reményében, hogy az üzem termelő munkájával nyert értékek haszonnal térítik meg az előlegezett, hitelezett kiadásokat. Hitel nélkül nincsen befektetés, mert az üzem-bővítéshez tőkét kell felhasználni. Az erkölcsi, valamint anyagi eredmények javulásának a reményében, hitelében áldozzuk fel befektetés alakjában a szorgosan gyűjtött vagy idegentől kölcsön vett tőkét.

Természetesen mind az adott hitel, mind az igénybeveendő idegen tőke nagyságát elsősorban az adós gazdasági kerete és másodsorban a hitelezők tőkegazdagsága határozza meg, és ezért az adós költségvetésében mutatkozó tiszta nyereség adja az igénybeveendő hitelösszeg tőke és kamat törlesztésére fordítható legnagyobb jövedelmet.

Ha meggondoljuk, hogy a legkötöttebb erdőgazdaság is előre fizeti tisztviselőit, vagyis olyan hitelt ad, amelyet munkával kötelesek törleszteni, viszont munkásainak a keresetét a bevégzett és előzőleg számbavett munkaeredmény után fizeti ki, tehát hosszabb-rövidebb ideig adósa munkásainak, valamint hasonlóan jár

el vevőivel és szállítóival, akkor kénytelenek vagyunk a hitel gyakorlati létezését az erdőgazdaságban is felismerni, ha az előzőket esetleg elméleti eszme-futtatásnak neveznök is.

Az is hiábavaló fáradság, mikor minden eszközzel a kereskedelmet akarjuk az erdőszet köréből kiküszöbölni; mert a jó értékesítés nemcsak az üzemi munkálatokat segíti elő, hanem emeli a gazdasági és vagyoni eredményt is.

Természetesen óvakodni kell attól, hogy az üzemvezetés eredményességét *pusztán* a tiszta nyereség nagysága szerint ítéljük meg, mivel az üzemi eredmények ellenőrzése tíz évenként történik, sőt ma még alig van erdőgazdaság, amely az üzemi ellenőrzést úgy végezné el, mint az az üzemi könyvelésben szokásos, azért könnyen előfordulhat az, hogy a mutatkozó tiszta nyereség részben vagy egészben az erdőtőke illetéktelen felhasználásából származik. *Óvakodnunk kell attól, hogy erdőpusztítással pénzügyi eredményeket érjünk el.*

*

Forstliche Buchführung. Von H. Prüger.

Der ausserordentliche Wert genauer Auskünfte über die materiellen Anforderungen und Ergebnisse der Waldwirtschaft wird auch heutzutage vielfach übersehen.

Verf. betont besonders die Wichtigkeit der Kapitalbuchung und empfiehlt als zweckmässigste ihrer Methoden das doppelte Buch.

*

Comptabilité forestière. Par H. Prüger.

L'auteur préconise de tenir les livres en partie double.

*

Book-Keeping in Forestry. By H. Prüger.

Double entry is suggested.

VADÁSZAT.

Kormeghatározás. A dámvad.

Írta: Szederjei Ákos

A vadfajták közül a muflont és a dámvadat szeretem legkevésbé. Az utóbbi nagyon is emlékeztet a birkára. Ahogy négy lábával egyszerre ugrik, lábait magasra felcsapja és idétlenül bukdácsol, nekem mindig a birkát juttatja eszembe. Már pedig a birkát nem hogy vadnak, de háziállatnak se szeretem.

Igaz, az ízlésekről lehet vitatkozni. Egyik jó-vadász barátom a szalonkát nem szereti. Nekem meg egyik legkedvesebb vadam. De nemcsak nekem. Szeretett tanárunknak, Roth professzor úrnak is. Nem felejttem el, még a régi szép időkben, Sopronban történt. Egy csodaszép tavaszi délután ott izzadtam feketében szobája előtt. Nyílt az ajtó, kijött a Tanár úr és meglátva fekete ruhámat, reám szólt: „Vizsgázni ráérsz holnap, most szaladj haza és öltöz át, megyünk húzásra a Muckra”.

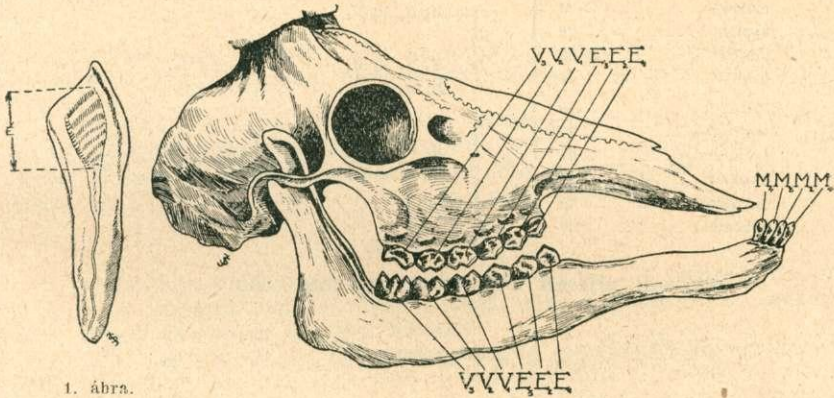
Félóra mulva már útban is voltunk. (Az is a krónikához tartozik, hogy másnap, mikor a hajnali lesről hazajöttünk, kis híján majd elbuktatott azzal hogy: „állandóan vadászol, ahelyett, hogy tanulnál!”)

Nemcsak nekem ilyen ellenszenves a dämuvad, elég sok vadász van így. A német vadászati kutató intézetben a dämuvadat 1939-ig még csak négy vidéken vizsgálták meg, mert több anyag nem gyűlt össze és bár már 1884-ben kezdtek foglalkozni a dämuvad kormeghatározásával (*Joseph főerdész és Toghó dr.*) csak 1933-ban készült el az „Institut für Jagdkunde“ kormeghatározó kulcsa, amelyet a „Deutsche Jagd“ 1933. évi 10. számában hoztak nyilvánosságra. Ekkor azonban még csak a zápfogakat vizsgálták. (Előttük *Nitsche* foglalkozott a dämuvad korának a meghatározásával, majd utánuk *Ströse*. Pár éve *Rieck dr.* dolgozott ki egy kormeghatározó kulcsot (az „Institut für Jagdkunde“ kiadásában).

Kétségtelen, az is hozzájárult ahhoz, hogy a dämuvaddal jóval kevesebbet foglalkoztak, hogy kevésbé elterjedt vadfajta, mint a szarvas és az őz.

A kor meghatározásában itt is a fogak játsszák a főszerepet. A fogak részeit, felépítését, fajtáit, anyagát stb. már leírtam az „Erdészeti Lapok“ 1940. évi VI. füzetében (376—378. old.) az őz kormeghatározásáról közöltek során, úgy hogy itt csak a pótdentin képződésre térek ki.

A dentin a foggyökér alsó részére rakódik reá. (Lásd E. L. 1940. évi VI. füzet, 24. ábra.) A metszőfogak fogzománca lekopik (kb. 2 év alatt), és ennek folytán a dentinben láthatók lesznek az évgyűrűk, a pótdentinképződés következményei. A szarvas fogain — amint írtam — ezek az évről-évre keletkező kis dentin-gyűrűk elég jól látszanak.

1. ábra.

A metszőfog hosszmet-szete. *E* = az évgyűrűk vonala. (Az ábrán 7 + 2 = 9 éves fog látszik.)

2. ábra.

A kifejlesztett dämuvad teljes fogazata. (*M* = metszőfogak, *E* = elő-zápfogak, *V* = valódi zápfogak.)

A dämuvad fogain azonban felülnézetben csak nagyon elmosódottan. Nem annyira határozott az évgyűrű mert a dämuvad metszőfogán a fogüreg felső lapos részén csak vékony pótdentin keletkezik.) Ezért szükséges a fogakról hosszmetsetet készíteni. A hosszmetseten jól látszanak az évgyűrűk vonalai (lásd az ábrát). Még jobban láthatók, ha metsetünket erős fényel átvilágítjuk. Mivel két és fél évig nincs pótdentinképződés, a leolvasott vonalak számához kettőt hozzá kell adni.

A fenti kormeghatározó kulcson kívül a fogcsereből és a fogkopásból határozhatjuk meg legpontosabban a kort.

A fogcsere és a fogfejlődés menete az alsó állkapocsban. (Bieger szerint.)

A dámvad kora.		A metszőfogak	A zápfogak	A fogak száma összesen
Hónapok:	A hónapok, évek száma	s z á m a	s z á m a	
július	1	$\frac{m_1 m_2 m_3 m_4}{m_1 m m m}$	—	8
augusztus	2	$\left\{ \begin{array}{l} m_1 m_2 m_3 m_4 \\ m_1 m_2 m_3 m_4 \end{array} \right.$	$\frac{e_1 e_2 e_3}{e_1 e_2 e_3}$	20
szeptember	3		$\frac{e_1 e_2 e_3 V_1}{e_1 e_2 e_3 V_1}$	
október	4	$\left\{ \begin{array}{l} m_1 m_2 m_3 m_4 \\ m_1 m_2 m_3 m_4 \end{array} \right.$	$\frac{e_1 e_2 e_3 V_1}{e_1 e_2 e_3 V_1}$	24
november	5		$\frac{e_1 e_2 e_3 V_1}{e_1 e_2 e_3 V_1}$	
december	6	$\left\{ \begin{array}{l} m_1 m_2 m_3 m_4 \\ M_1 m_2 m_3 m_4 \end{array} \right.$	$\frac{e_1 e_2 e_3 V_1}{e_1 e_2 e_3 V_1}$	24
január	7		$\frac{e_1 e_2 e_3 V_1}{e_1 e_2 e_3 V_1}$	
február	8	$\left\{ \begin{array}{l} M_1 M_2 M_3 M_4 \\ M_1 M_2 M_3 M_4 \end{array} \right.$	$\frac{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}$	28
március	9		$\frac{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}$	
április	10	$\left\{ \begin{array}{l} M_1 M_2 M_3 M_4 \\ M_1 M_2 M_3 M_4 \end{array} \right.$	$\frac{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}$	28
május	11		$\frac{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}$	
június	12	$\left\{ \begin{array}{l} M_1 M_2 M_3 M_4 \\ M_1 M_2 M_3 M_4 \end{array} \right.$	$\frac{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}$	28
július	13		$\frac{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}$	
augusztus	14	$\left\{ \begin{array}{l} M_1 M_2 M_3 M_4 \\ M_1 M_2 M_3 M_4 \end{array} \right.$	$\frac{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}$	28
szeptember	15		$\frac{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}{e_1 e_2 e_3 V_1 V_2}$	
október	16	$\left\{ \begin{array}{l} M_1 M_2 M_3 M_4 \\ M_1 M_2 M_3 M_4 \end{array} \right.$	$\frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}$	32
november	17		$\frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}$	
december	18	$\left\{ \begin{array}{l} M_1 M_2 M_3 M_4 \\ M_1 M_2 M_3 M_4 \end{array} \right.$	$\frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}$	32
január	19		$\frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}$	
február	20	$\left\{ \begin{array}{l} M_1 M_2 M_3 M_4 \\ M_1 M_2 M_3 M_4 \end{array} \right.$	$\frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}$	32
március	21		$\frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}$	
április	22	$\left\{ \begin{array}{l} M_1 M_2 M_3 M_4 \\ M_1 M_2 M_3 M_4 \end{array} \right.$	$\frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}$	32
május	23		$\frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}$	
június	24	$\left\{ \begin{array}{l} M_1 M_2 M_3 M_4 \\ M_1 M_2 M_3 M_4 \end{array} \right.$	$\frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}$	32
július	25		$\frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}$	
augusztus	26	$\left\{ \begin{array}{l} M_1 M_2 M_3 M_4 \\ M_1 M_2 M_3 M_4 \end{array} \right.$	$\frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}$	32
szeptember	27		$\frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}$	
október	28	$\left\{ \begin{array}{l} M_1 M_2 M_3 M_4 \\ M_1 M_2 M_3 M_4 \end{array} \right.$	$\frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}$	32
november	29		$\frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2}$	
december	30			

A dámvad teljesen kifejlődött fogazata tehát:

$$\frac{V_3 V_2 V_1 E_3 E_2 E_1}{V_3 V_2 V_1 E_3 E_2 E_1 M_4 M_3 M_2 M_1 M_2 M_3 M_4 E_1 E_2 E_3 V_1 V_2 V_3} = 12 = 32$$

$$\frac{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2 V_3}{E_1 E_2 E_3 V_1 V_2 V_3} = 20$$

Kormeghatározás a fogakból.

(A német vadászati kutató intézet vizsgálati anyagából összeállította Bieger erdőmester.)

2¹/₂ éves.

Metszőfogak: A kopás még nem ismerhető fel. Fogszög: 42 fok. A fognyak jóval rövidebb, mint a középső metszőfogak (M_1 , M_1) koronája.

Zápfogak: A két elülső előzápfogon, E_1 -n és E_2 -n, kevés kopás látszik.

4—5 éves.

Metszőfogak: A középső páron már látható a kopás. Fogszög: 45 fok. A fognyak valamivel rövidebb, mint a középső pár metszőfog fogkoronája.

Zápfogak: E_1 -n gyengébben, E_2 -n és E_3 -n erősebben látszik a kopás. A betüremlések láthatók. V_1 kissé kopott. V_3 és V_2 rágóélei még elég élesek. A bemélyedések mélyek. A kopás nem látható.

6—7 éves.

Metszőfogak: A két középsőn helyenkint erősebb kopás látszik. A fogszög: 50 fok. A fognyak akkora, mint a középső pár koronája.

Zápfogak: E_1 , E_2 és E_3 jól láthatóan lekopott. A betüremlések helyenkint eltűntek. V_1 -en már lapos a rágóél széle. A kopás erős. A barázda egy része még látható. V_2 laposabbra kopott, mint a rágóél széle. A kopás jól látszik. V_3 rágóélének a széle még eléggé éles, de kicsit már lekopott.

8—9 éves.

Metszőfogak: A kopás erős, különösen a két középső fogon. A fogszög: 55 fok. A fognyak hosszabb, mint a fogkorona.

Zápfogak: E_1 és E_3 erősen lekopott. A betüremlések többnyire eltűntek. V_1 -nek a rágóéle nagyon lapos és erősen lekopott. A barázda eltűnt. V_2 -nek a rágóéle egészen lekopott. Erősen kopott. A barázda még felismerhető. V_3 -on a rágóél széle már inkább lapos, mint éles, de a kopás még nem olyan erős, mint V_2 -n. A barázda még jól látszik.

10—11 éves.

Metszőfogak: A fogak élei egyenesre koptak. A fogszög: 58 fok. A fognyak jóval hosszabb, mint a középső pár koronája, amelynek a fele lekopott.

Zápfogak: E_1 -n, E_2 -n és E_3 -n a betüremlések eltűntek, úgy hogy már csak helyenkint nyomokban láthatók. V_1 és V_2 rágóéle már nagyon lapos. A barázda jórészt fel sem ismerhető, bár még látszik az elválasztó él. V_1 erősen kopott. A barázda még látszik.

12—14 éves.

Metszőfogak: A fogak élei homorúra koptak. A fogszög: 60 fok. A fognyak legalább kétszer olyan hosszú, mint a középső pár fogkoronája, amely majdnem teljesen lekopott.

Zápfogak: E_1 , E_2 és E_3 egészen simára, helyenkint homorúra kopott. A betüremléseknek legkisebb nyoma is eltűnt. V_1 rágóéle annyira lekopott, hogy már a belső elválasztó él sem látszik, ezért a fog nem látszik kettősnek. V_2 erősen lekopott. Már ez a fog sem látszik két részre osztottnak. V_3 még nem annyira kopott, mint V_2 .

15 évesnél idősebb.

Metszőfogak: A fogak élei kicsorbultak. A középső pár metszőfogból nagyobb darabok törtek le. A fogkorona egészen a gyökérig kopott. A fogszög: 65 fok.

Zápfogak: E_1 , E_2 és E_3 rágófelülete mélyen homorúra kopott. Többnyire kisebb darabok le is töredezték. V_1 és V_2 egyformán kopott. A szélek néhol ezeken is letöredezték. A barázda nyoma csak a V_3 -n látható, de itt is csak elmosódva.

Öregbb állatok későbbi korának a meghatározása már nehéz.

Kivételek itt is vannak, de az előbbi meghatározó kulcs is elég megbízható adatokat nyújt. Kivételek különösen zárt helyen — mint állatkertekben, ahol keményebb a táplálék — gyakran előfordulnak. Ez utóbbiak esetében gyorsabb a kopás. Legjobb, ha területünkön magunk állítunk össze egy állkapocs-táblázatot, amely a különböző darabok állkapcsait kor szerint jellemzi.

*

Az élő dámvad korának a meghatározása.

Erre vonatkozó megfigyeléseink közül a következők érdemelnek említést:

1. *A viselkedés.* A fiatal állat játékos, mozgékony, kíváncsi. Nem fél az embertől, ezért nehezebben ugrik meg. Elugrás előtt hosszan figyelni zavaróját. Zavarás után könnyen és gyorsan megnyugszik.

A középkorú már nem annyira mozgékony. Gyanakvóbb. Figyeli a csapat vezérét. Nyugtalan. Legelés közben sokszor szalad ide-oda, ilyenkor körül figyel. (Altalában a dámvad nagyon nyugtalan vadfajta. Legelés közben mindig mozog. Ide-oda járkal, úgy hogy más vadfajok nem is szeretik közelségét; pl. a szarvas sem marad meg szívesen vele egy helyen.)

Az öregebbek, különösen a nagyon vén lapátosok, elviselhetetlenül gyanakvók. Hamar megugranak és furcsa bakugrásokkal szaladnak a biztosnak hitt sűrű felé. A nagyon öreg lapátosok mogorvák, társaságot kerülők.

2. *Csapatvezetés.* A szarvastól eltérően, a lapátos csapatot többnyire öreg darab vezeti. Az üzekedési idő kivétel; ilyenkor az öregebb lapátosok vagy külön, vagy a tehenekkel vannak. Ha ilyen időben látunk bikacsapatban erős lapátost, az fiatal darab.

3. *Az ellés ideje.* Az ellési idő: június—július. Az öregebbek később ellenek.

4. *A test erőssége.* Kevésbé biztos jel, mint a szarvas esetében. Vidékenkint eltérések vannak, ezért nekünk kell helyenkint megfelelő támpontokat szerezni.

5. *A test alakja.* Az öregebbek nyaka vastagabb, rövidebb. A nyak és a törzs vonala egy egyenesbe esik. — A fiatalok nyaka vékonyabb és hosszú. Az öregek arckifejezése mogorva, komoly. A fiataloké gyerekes.

6. *A test súlya és a mozgás.* A test súlyát sok mérésből kell megállapítani. Minden elejtett darabot le kell tehát mérni és a fogak alapján történő kormeghatározás után a különböző kor és súly viszonyát táblázatba kell foglalni.

A fiatalok mozgása könnyed, de gyakran szögletes és ügyetlen. — A középkorúak mozdulataiban több erő és biztonság van. — Az öregebb darabok mozdulatai megfontoltak, magabizóak.

7. *A lapátképződés.* A fiatalokat könnyű megismerni. Ezek csaposak, nyársasak és lapátnélküliek. A lapát teljes kifejlődése az 5. évben kezdődik és a 10—12. évben éri el a tetőpontot. A lapátképződés kezdete a 6 hónapos borjún látható először, amikor a rózsató piros dudor alakjában jelentkezik először. A borjú februárban már csapos.

A fiatalok lapátjának szemága vékony, hosszú és a vékony végén begömbült. Az öregek szemága erős és vastag. A lapát nagy terpesztésű.

A lapát minden évben, augusztus-szeptemberre fejlődik ki és tisztul meg. A fiatalok később tisztítják lapátjukat, mint az öregek. A lapátot az öregek májusban, a fiatalok júniusban vetik le.

8. *A vedlés ideje.* A dämvad tavasszal áprilisban, ősszel októberben vedlik. Az öregek és a betegek vedlenek később.

9. *A nyom.* A nyom nagyságából következtethetünk a korra, de ezt vidékenkint kell megállapítanunk.

10. *Az üzekedés ideje és hangja.* Az üzekedés ideje október és november. A fiatalabbak előbb érzik azt, de később jutnak tehenhez. A bikaszag az öregeken érzik később.

Az üzekedés végén a lapátos is hallatja hangját, de ez nem is hasonlítható a gyönyörű szarvasbögéshez. Hangja horkolás, hörgésszerű nyögés. Az öregek gyakrabban hallatják ilyenkor hangjukat.

*

Befejezésül ugyanazt tanácsolom vadásztársaimnak, amit a szarvassal és őzszel kapcsolatban, hogy nem elég a fentiekből egy pontot kikapni, hanem figyeljünk meg minél többet, mert annál biztosabb eredményt kapunk.

Említettem, hogy a dämvad kormeghatározó kulcsa még nem tökéletes, ezért is szükség van több jellemző tulajdonság megfigyelésére. A megfigyelésekhez pedig nem kell más, mint kis fáradság és sok-sok vad iránti szeretet.

*

Forrásmunkák: *Bleger, Nitsche, dr. Rieck* munkái és a német vadászati kutatóintézetek adatai, „Erdészeti Lapok”.

HIVATALOS KÖZLEMÉNYEK

A m. kir. minisztérium 1.750/1944. M. E. számú rendelete a fatermelés és a faellátás rendjének a biztosításáról.*

A m. kir. minisztérium a honvédelemről szóló 1939:II. t.-c. 86., 112., 113., 124., §-aiban 141. §-ának (2) bekezdésében és 212. §-ában, az 1942:XIV. t.-c. 28. §-ában foglalt, továbbá a gazdasági és hitelélet rendjének és az államháztartás egyensúlyának biztosításáról szóló 1931:XXVI. t.-c. 2. §-ában foglalt és legutóbb az 1944:IV. törvénycikkkel meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. (1) A földművelésügyi miniszter hatáskörébe tartozik:

a) a tűzifa, szerfa, erdei fél- és készgyártmányok, valamint a fűrészáru (a továbbiakban: faanyagok), továbbá a faszén tekintetében az országos szükséglet megállapítása,

b) az erdőbirtokosok (fatermelők) fatermelésére, és szolgáltatására vonatkozó köteletségének megállapítása,

c) a termelés folytonosságának, a közelítés és az erdei szállítás folyamatosságának, továbbá — a honvédelmi miniszterrel egyetértve — a szükséges munkaerőnek és fuvarnak a biztosítása, valamint — a közellátásügyi miniszterrel egyetértve — az ehhez szükséges élelmiszer, takarmány, ruházati és egyéb szükségleti cikkeknek a rendelkezésre bocsátott keretben való szétosztása,

d) a fatermeléssel, közelítéssel és erdei szállítással, valamint a faanyagok és a faszén termelésével (előállításával) kapcsolatban felmerülő munkabérek és fuvardíjak legmagasabb mértékének megállapítása, a fuvardíjakat illetően a közellátásügyi miniszterrel egyetértve,

* Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1944. május 10-i, 105. számában.

- e) a faanyagok és a faszén termelésének (előállításának) irányítása,
- f) a faanyagok és a faszén tekintetében a kötelező készletbejelentés és készletnyilvántartás szabályozása,
- g) a faanyag- és a faszénkészletek elosztásának irányítása,
- h) a behozatalra, illetőleg kivitelre szánt mennyiség megállapítása, a faanyagok és a faszén forgalombahozatalának szabályozása és ellenőrzése, valamint — a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszterrel egyetértve — a kereskedői forgalom részére jutó faanyagoknak és faszénnek a kereskedők közötti szétosztása,
- i) a fatermelésre jogosított vállalkozók kijelölése,
- j) a faanyagokra és a faszénre vonatkozó szállítási igazolványokkal kapcsolatos rendelkezések.

(2) A földművelésügyi miniszter hatáskörébe tartozik a gubacs, a cserzőkéreg és a fenyőgyanta tekintetében az erdőbirtokosok (fatermelők) termelési és szolgáltatási kötelességének megállapítása, a termelés folytonosságának, a közelítésnek és az erdei szállítás folyamatosságának, továbbá — a honvédelmi miniszterrel egyetértve — az ehhez szükséges munkaerőnek és fuvarnak a biztosítása, a termelessel, közelítéssel és erdei szállítással kapcsolatban felmerülő munkabérek és fuvardíjak legmagasabb mértékének megállapítása — a fuvardíjakat illetően a közellátásügyi miniszterrel egyetértve —, a termelés irányítása és a kötelező készletbejelentés és készletnyilvántartás szabályozása.

(3) A fűrészáru előállítására és a fa lepárolására jogosult ipari vállalatokat az iparügyi miniszter jelöli ki. E rendelkezés nem vonatkozik az erdőgazdasági mellékipari üzemekre. A faanyagok és a faszén forgalombahozatalára jogosult kereskedőket a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter jelöli ki.

2. §. (1) Az 1. §-ban meghatározott egyes feladatok ellátása végett a földművelésügyi miniszter Faforgalmi Központot (a továbbiakban: Központ) szervez.

(2) A Központ szervezetének és működésének részletes szabályait a földművelésügyi miniszter állapítja meg: a Központ a földművelésügyi miniszter irányítása és felügyelete alatt működik.

(3) A Központ élén a földművelésügyi miniszter által kinevezett elnök áll; a Központ fogalmazói és egyéb személyzetét a földművelésügyi, az iparügyi, a kereskedelem- és közlekedésügyi, a honvédelmi miniszter és a szükséghez képest más miniszter rendeli ki, illetőleg a Központ elnöke alkalmazza.

3. §. A Központ felállításával, fenntartásával és működésével kapcsolatos költségek fedezése céljából a fatermelő vállalkozók, továbbá a faanyagok és faszén termelésével (előállításával), feldolgozásával (felhasználásával) és forgalombahozatalával foglalkozó vállalatok hozzájárulást kötelesek fizetni. A hozzájárulás mértékét és fizetésének módját a földművelésügyi miniszter állapítja meg.

4. §. Az erdőbirtokosokat (fatermelőket) és a faanyagok és faszén termelésével, (előállításával), feldolgozásával, (felhasználásával) és forgalombahozatalával foglalkozó vállalatokat (üzemeket) a földművelésügyi miniszter közvetlenül vagy a Központ útján működésükkel kapcsolatos adatok szolgáltatására kötelezheti. Az említettek kötelesek felhívásra a kívánt adatokat bejelenteni, felvilágosításokat adni, irataikat és üzleti könyveiket bemutatni, üzletük, raktáruk és üzletvitelük megvizsgálását megengedni.

5. §. (1) Ha a faanyag, faszén, gubacs, cserzőkéreg vagy fenyőgyanta termelésre vonatkozó munkálatokat, jöllehet azok ideje elértéig, az erdőbirtokos (fatermelő) nem végezte el, illetőleg a kitermelést

nem készítette elő s ennek folytán attól lehet tartani, hogy termelési köteleességét nem kellően (nem a megállapított időben, vagy nem a megállapított mértékben, vagy nem a megállapított választék arányában) teljesíti, a földművelésügyi miniszter vagy a Központ az erdőbirtokost (fatermelőt) felhívja, hogy a termelendő faállományt jogosított fatermelő vállalkozónak termelésre (tövön) adja el és adja át. Ha pedig az erdőbirtokos (fatermelő) a már kitermelt faanyagot, faszenet, gubacsot, cserzőkérgyet vagy fenyőgyantát a hatósági rendelkezésnek megfelelően le nem szállítja, illetőleg át nem adja, őt a földművelésügyi miniszter vagy a Központ felhívja, hogy a faanyagot, faszenet, gubacsot, cserzőkérgyet vagy fenyőgyantát jogosított kereskedőnek adja el és adja át.

(2) Ha az erdőbirtokos (fatermelő) a földművelésügyi miniszternek, illetőleg a Központnak az előbbi bekezdés alapján kiadott felhívását nem teljesíti, a földművelésügyi miniszter vagy a Központ az előbbi bekezdésben említett munkálatokat az erdőbirtokos (fatermelő) veszélyére és költségére — szükség esetén az erdőbirtokos (fatermelő) személyzetének és eszközeinek felhasználásával is — elvégeztetheti. A Központ az erdőbirtokos nevében a termelés folytonosságának érdekében szükséges szerződéseket megkötetheti. A Központ által ekként kötött ügyletek az erdőbirtokost (fatermelőt) úgy kötelezik, mintha azokat az ő meghatalmazása alapján kötötték volna. A Központ ügyletkötéseivel és eljárásaival kapcsolatban felmerült költség az erdőbirtokost (fatermelőt) terheli s azt a földművelésügyi miniszter határozata alapján közgazgatási úton lehet behajtani.

(3) Ahhoz a vállalathoz, amely a faanyagok és a faszén feldolgozására (fehasználására) s ahhoz a kereskedőhöz, aki a faanyagok és a faszén forgalombahozatalára vonatkozó hatósági rendelkezésnek nem vagy nem megfelelően tesz eleget, a Központ javaslatára az illetékes miniszter hatósági vezetőt rendel ki, aki a szükséges munkálatokat az üzem személyzetének és eszközének felhasználásával a vállalat (kereskedő) költségére fogantatosítja. A hatósági vezető működésével járó költségek viselésére az illetékes miniszter a vállalatot (kereskedőt) kötelezi.

6. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő, aki a jelen rendeletnek vagy az annak alapján kiadott rendeletnek vagy intézkedésnek a bejelentésre, a termelési és szolgáltatási kötelezettségre, a termelés folytonosságának biztosítására, továbbá a közélet és erdei szállítás folyamatosságának biztosítására, a munkabérekre és fuvardíjakra, a készletek elosztására, a forgalombahozatal, továbbá a behozatal és kivitel szabályozására, a vállalkozók (vállalatok) kijelölésére, a szállítási igazolványra, a hozzájárulás fizetésére, az adatszolgáltatásra vonatkozó valamely rendelkezését megszegi vagy kijátssza, vagy annak megszegésében vagy kijáttságában bármiképpen közreműködik, végül, aki faanyagot vagy faszenet továbbadás vagy ipari feldolgozás céljára vásárlásra fel nem jogosított kereskedőnek (vállalatnak) ad el, illetőleg faanyagot vagy faszenet eladásra fel nem jogosított kereskedőtől (vállalattól) továbbadás vagy ipari feldolgozás céljára vásárol.

(2) A pénzbüntetésre az 1928:X. tc. rendelkezései irányadók azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb összege az 1939:II. tc. 212. §-ának (1) bekezdésében meghatározott mértékig terjed. A pénzbüntetés átváltoztatására és a kihágás elévülésére az említett §. (4) és (5) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

(3) Azt a készletet, amelyre nézve a kihágást elkövették, el lehet kobozni.

(4) A kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri öntetébírósnak hatáskörébe tartozik. Az 1939:XXX. tc. 59. §-a (1) bekezdése 3. pontjának alkalmazása szempontjából szakminiszternek a földművelésügyi minisztert, az 1. §. (3) bekezdésében foglalt rendelkezésekre nézve pedig az iparügyi, illetőleg a kereskedelem- és közlekedésügyi minisztert kell tekinteni.

7. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba. Hatálybalépésével az 1. §. (1) és (2) bekezdésében meghatározott hatáskörben a korábbi jogszabályokban más miniszterek részére adott felhatalmazások hatálytalanságok alapján tett rendelkezések azonban hatályukban maradnak mindaddig, amíg a földművelésügyi miniszter másként nem rendelkezik.

Budapest, 1944. évi május hó 8-án.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. minisztereinek.

A m. kir. földművelésügyi miniszter 195.000/1944. F. M. számú rendelete a Faforgalmi Központ szervezéséről, továbbá a faanyagok termelésére, feldolgozására és forgalombahozatalára jogosult vállalkozók kijelöléséről.*

A fatermelés és a faellátás rendjének biztosításáról szóló 1.750/1944. M. E. számú rendelet (a továbbiakban: R.) 1., 2. és 6. §-ában foglalt felhatalmazás alapján az iparügyi, valamint a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszterekkel egyetértve a következőket rendelem.

1. §. Faforgalmi Központ szervezése.

A R.-ben meghatározott egyes feladatok ellátása végett Faforgalmi Központ (a továbbiakban: Központ) szerveztetik Budapest, (V. ker., Kossuth Lajos-tér 11. szám) székhellyel. A Központ a földművelésügyi miniszter irányítása és felügyelete alatt működik. A Központ élén a földművelésügyi miniszter által kinevezett elnök áll. A Központ fogalmazói és egyéb személyzetét a földművelésügyi, az iparügyi, a kereskedelem- és közlekedésügyi, a honvédelmi miniszter és a szükséghez képest más miniszter rendeli ki, illetőleg a Központ elnöke alkalmazza. A Központ szervezetének és működésének részletes szabályait a földművelésügyi miniszter a Központ elnökéhez intézett rendeletben állapítja meg.

2. §. Faanyagok és faszén termelésére jogosult személyek kijelölése.

(1) Az erdőtulajdonos vagy az, akit a fahasználat joga megillet (továbbiakban: erdőbirtokos), amennyiben a hatóság által megállapított fahasználati kötelességének vagy a hatóság által engedélyezett fahasználatának a mértéke erdőfelügyelőségi kerületenként együttvéve eléri az öt kataszteri holdat, a jelen rendelet hatálybalépése után a fahasználat (fatermelés) jogát az esetben, ha a termelést nem maga végzi, csak a Központ által kijelölt személyre (vállalatra) ruházhatja át. A Központ a kijelölt fatermelők névsorát közzéteszi. Ennek megtörténteig az erdőbirtokos a fahasználat (fatermelés) jogát az egyébként fennálló rendelkezések keretében — a 11. §. korlátozó rendelkezései alás eső személyek kivételével — bárkire átruházhatja.

* Megjelent a „Budapesti Közlöny“ 1944. május 10-i, 105. számában.

(2) Az erdőbirtokos, amennyiben a hatóság által megállapított fahasználati köteletségének vagy a hatóság által engedélyezett fahasználatának a mértéke erdőfelügyeléségi kerületenkint együttvéve az öt kataszteri holdat nem éri el, a fahasználat (fatermelés) jogát az egyébként fennálló rendelkezések keretében — a 11. §. korlátozó rendelkezései alá eső említett személyek kivételével — bárkire átruházhatja. Köteles azonban a vállalkozó nevét (cégét) és lakóhelyét (székhelyét, telephelyét) a Központnak a szerződés megkötésétől számított nyolc nap alatt bejelenteni.

(3) Az előző bekezdés rendelkezései nem vonatkoznak a gubacs és a fenyőgyanta gyűjtésére.

3. §.

(1) A jelen rendelet hatálybalépése előtt, továbbá a 2. §. (1) bekezdésében említett közzététel előtt a fahasználati (fatermelési) jog átruházására nézve kötött és érvényben lévő szerződéseket az 1944. évi május hó 31. napjáig a Központhoz tudomásulvétel végett be kell mutatni. A szerződést a fatermelő köteles bemutatni, de azt az erdőbirtokos is bemutatathatja.

(2) Ha az erdőbirtokos a fahasználati (fakitermelési) szerződést a 11. §. korlátozó rendelkezései alá eső személlyel kötötte, vagy ha a Központ a szerződést nem vette tudomásul, az ilyen szerződés alapján — amennyiben a termelést a jelen rendelet hatálybalépése napjáig nem kezdték meg — a fatermelést nem szabad megkezdeni. Amennyiben a termelést az említett időpontig a szóbanforgó szerződés alapján már megkezdték, az esetben a Központ állapítja meg azt az időpontot, amely után a szerződés alapján a termelést folytatni nem szabad.

(3) Amennyiben az előbbi bekezdésekben említett rendelkezések folytán a termelés folytonosságát az erdőbirtokos biztosítani nem tudja, a szükséges intézkedéseket a Központ teszi meg.

4. §.

A fatermelő az erdőbirtokossal kötött szerződésből eredő fahasználati (fatermelési) jogát az erdőbirtokos hozzájárulása esetén is csak a Központ hozzájárulásával ruházhatja át másra.

5. §.

(1) A 2. §. (1) bekezdésében említett kijelölés iránt kérvényt kell benyújtani. A kérvényt az 1944. évi május hó 31. napjáig ajánlott levélben a Központhoz kell benyújtani. A kijelölés iránt annak is kell kérvényt benyújtania, aki a jelen rendelet hatálybalépése előtt foglalkozott fatermeléssel és azzal a jövőben is foglalkozni kíván.

(2) A kérvényben meg kell jelölni, hogy a folyamodó az egész ország területén kíván-e fatermelő vállalkozást folytatni, vagy csupán egy vagy több törvényhatóság területén. Fatermelő vállalkozóvá azt lehet kijelölni, aki hiteltérdemlően igazolja, hogy a termeléshez megfelelő tőkeerővel és jártassággal rendelkezik, nem esik a jelen rendelet 11. §-ának korlátozó rendelkezései alá és akinek személye kellő biztosítékot nyújt abban a tekintetben, hogy vállalkozói tevékenységét a közérdekű fatermelői szempontokkal is összhangban végzi.

(3) A kérvényhez nyilatkozatot kell mellékelni, amelyben a folyamodó büntetőjogi felelősségének terhe mellett kijelenti, hogy nem esik a jelen rendelet 11. §-ának korlátozó rendelkezései alá. Egyúttal be kell jelenteni azt is, hogy a kérvényező nemzsidó származását valamely hatóságnál, testületnél már hiteltérdemlően igazolta-e. A nyilatkozatot közkereseti társaságnál valamennyi tagra, betéti társaságnál valamennyi bel- és kültagra, korlátolt felelősségű társaságnál pedig

valamennyi tagra és valamennyi ügyvezetőre, részvénytársaságnál és szövetkezetnél az igazgatósági és felügyelőbizottság valamennyi tagjára, valamint a vállalat tényleges vezetőire (70.720/1939. M. E. számú rendelet 62. §.) vonatkozóan csatolni kell.

6. §. Fafeldolgozó üzemek kijelölése.

(1) Az 1944. évi június hó 30. napja után fűrészárú, furnir, falemezt, farostlemezt, nyers parketta előállítására, fa lepárolására szolgáló ipari vállalatot csak az tarthat üzemben, akit erre az iparügyi miniszter kijelöl.

(2) A kijelölés iránti kérvényt az iparügyi miniszterhez címezve a Központnál az 1944. évi május hó 31. napjáig kell benyújtani. A kérvényben meg kell jelölni azt, hogy az iparjogisítványt mely hatóság, mikor és milyen szám alatt állította ki. Hiteltérdelemmel igazolni kell, hogy a folyamodó az üzem viteléhez milyen összegű tőkével rendelkezik. A kérvényhez mellékelni kell az 5. §. (3) bekezdésében előírt nyilatkozatot, továbbá a Központ által kiadott kérdőíven az üzem leírását.

(3) A Központ az iparügyi miniszternek a kijelölés tekintetében javaslatot tesz.

7. §.

Az erdőgazdasági mellékipari üzemek nem esnek kijelölés alá. Ezek az üzemek is kötelesek azonban az előbbi §. (2) bekezdésében említett adatokat (az üzem viteléhez szükséges tőke, az üzem leírása, az 5. §. (3) bekezdésében említett nyilatkozat) az 1944. május hó 31. napjáig a Központnál bejelenteni, illetve szolgáltatni.

8. §. Kereskedők kijelölése.

(1) Tüzifa és gyújtófa forgalombahozatalával csak az foglalkozhatik, akit a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter tűzifanagykereskedővé vagy a törvényhatóság első tisztviselője tűzifakiskereskedővé kijelölt.

(2) Tűzifanagykereskedői kijelölést az illetékes kereskedelmi és iparkamaránál kapható kérdőívek felhasználásával az 1944. évi május hó 31. napjáig kell kérni. A két példányban kitöltött kérdőíveket a kereskedelmi és iparkamaránál kell benyújtani, amely az egyik példányt a kérdőívre írt véleményével együtt a Központhoz terjeszti fel, a másodpéldányt nyilvántartás céljából megőrzi. A tűzifakiskereskedői kijelölés iránti kérelem benyújtásánál követendő eljárást a törvényhatóság első tisztviselője szabályozza. A kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter által kijelölt tűzifanagykereskedőket kérelmükre további igazolás nélkül tűzifakiskereskedővé is ki kell jelölni.

(3) A korábbi jogszabályok alapján kijelölt kereskedők ebbeli tevékenységüket tovább folytathatják, kivéve, ha a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter, illetőleg a törvényhatóság első tisztviselője az előző bekezdésekben foglalt rendelkezések alapján kijelölésüket megszünteti.

(4) Attól az időponttól kezdve, hogy a kijelölt szerfakereskedők névjegyzékét a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter közzétette, szerfa, erdei, valamint fűrészipari fél- és készgyártmánykereskedéssel csak az foglalkozhatik, akit a kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter szerfakereskedővé kijelölt. A szerfakereskedői kijelölést az illetékes kereskedelmi és iparkamaránál kapható kérdőívek felhasználásával kell kérni. A két példányban kitöltött kérdőíveket a kereskedelmi és iparkamaránál kell benyújtani, amely az egyik példányt a kérdőívre írt véleményével a Központhoz terjeszti fel, a másodpéldányt nyilvántartás céljából megőrzi.

(5) E rendelet hatálybalépésétől kezdve faszénnagykereskedéssel csak kijelölt tűzifa- vagy szénnagykereskedő, faszénkiskereskedéssel csak kijelölt tűzifa- vagy szénkiskereskedő foglalkozhatik. A jelen §. (3) bekezdésében foglaltakat a faszénkereskedés tekintetében is megfelelően alkalmazni kell.

9. §. *A fatermelőkre, a feldolgozókra és a kereskedőkre egyaránt vonatkozó rendelkezések.*

(1) A fatermelésre (2. §.), az ipari feldolgozásra (6. §.), illetőleg a forgalombahozatalra (8. §.) szóló kijelölést az illetékes hatóság visszavonja, ha a kijelölt fatermelő, feldolgozó vagy kereskedő a hatósági rendelkezéseknek nem tesz eleget, vagy azokat kijátssza.

(2) Az a vállalkozó (vállalat), akit (amelyet) fatermelésre, feldolgozásra vagy forgalombahozatalra nem jelöltek ki, vagy kijelölése visszavonás vagy egyéb okok miatt hatályát veszti, köteles az említett tevékenységét megszüntetni és faanyagkészletével a Központnak elszámlolni; készletét a Központ a faellátás biztosítása érdekében igénybe veheti, vagy felhívhatja az érdekeltet, hogy a készletet megállapított áron adja át az átvételre feljogosított személynek.

10. §.

Ha a 2., 6., illetőleg 8. §-ok értelmében kijelölt egyéni cég tulajdonosának személyében változás áll be, vagy az társas céggé alakul át, vagy ha a cégbe új tag lép be, továbbá, ha a kijelölt közkereseti, betéti vagy korlátolt felelősségű társaság tagjainak, illetőleg ügyvezetőinek, részvénytársaság és szövetkezet igazgatósági és felügyelőbizottsági tagjainak vagy tényleges vezetőinek személyében változás áll be, a változást a Központnak be kell jelenteni. A bejelentéssel egyidejűleg meg kell tenni az 5. §. (3) bekezdésében megállapított nyilatkozatot.

11. §.

(1) A jelen rendelet alkalmazása szempontjából annak a megállapításában, hogy ki a nemzsidó és ki a zsidó, az 1941:XV. t.-c. 9. és 16. §-ának rendelkezései irányadók azzal, hogy nemzsidó az olyan személy is, aki származására és vallására nézve az említett 9. §. utolsó bekezdésében foglalt meghatározásnak megfelel, feltéve, hogy nem kötött, illetőleg mindaddig, amíg nem köt házasságot zsidóval, vagy olyan nemzsidóval, akinek egy vagy két nagyszüleje az izraelita hitfelekezett tagjaként született.

(2) A jelen rendeletben foglalt korlátozó rendelkezések nem terjednek ki a zsidók közül

1. arra, aki az 1914—1918. évi háborúban az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartásáért arany vagy legalább kétízben I. osztályú ezüst vitézségi éremmel, vagy mint főtisztet a kardokkal ékesített III. osztályú vaskoronarenddel vagy annál magasabb, de ugyancsak kardokkal ékesített kitüntetéssel, vagy mint törzstisztet kardokkal ékesített III. osztályú vaskoronarendnél magasabb, de ugyancsak kardokkal ékesített kitüntetéssel tüntettek ki, úgyszintén arra sem, aki legalább 75%-os hadirokkant, végül arra sem, aki az 1939:IV. t.-c. 2. §. első bekezdésének 6. pontjában, a 7720/1939. M. E. számú rendelet 66. §-ában, a 2220/1941. M. E. számú rendelet 3. §-ában, vagy a 8550/1941. számú rendelet 2. §-ában meghatározott kivétel alá esik.

2. az 1. pontban megjelölt személynek a vele együttélő feleségére vagy özvegyére és gyermekére,

3. a jelenlegi háború hadiözvegyeire és hadiárváira.

12. §. Büntető és hatálybaléptető rendelkezések.

(1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntetőrendelkezés alá nem esik, a R. 6. §-ának (1) bekezdésében meghatározott kihágást követi el és az ott meghatározott büntetéssel büntetendő, aki a jelen rendeletben foglalt rendelkezéseket, vagy azok alapján tett intézkedéseket megszegi vagy kijátssza, vagy azok megszegésében vagy kijátszásában bármiképpen közreműködik.

(2) A pénzbüntetésre, annak átváltoztatására, a kihágás elévülésére, az elkobzásra és a kihágás miatt eljáró hatóságok megjelölésére a R. 6. §-nak (2)–(4) bekezdésében foglalt rendelkezések az irányadók.

13. §.

A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1944. évi május hó 8-án.

Jurcsék Béla s. k.,

m. kir. földművelésügyi miniszter.

A m. kir. minisztérium 1.640/1944. M. E. számú rendelete a gazdasági munkavállalók és a gazdatisztek kötelező biztosítására vonatkozó egyes törvényi rendelkezések módosításáról.*

A m. kir. minisztérium a gazdasági és hitelélet rendjének, továbbá az államháztartás egyensúlyának biztosításáról szóló 1931:XXVI. t. c. 2. §-ában foglalt és legutóbb az 1944:IV. t. c. 1. §-ával meghosszabbított felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

I. Fejezet.

A gazdasági munkavállalók kötelező baleseti biztosítására vonatkozó egyes törvényi rendelkezések módosítása.

1. §. (1) A munkadó az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézetnél (a továbbiakban: Intézet) baleset esetére biztosítani köteles.

a) a kalászosok aratásánál és betakarításánál alkalmazott gazdasági munkavállalót,

b) a nem iparszerű fakitermelés körében alkalmazott erdőmunkást és napszámost,

c) munkaviszonyának feltételeire tekintet nélkül azt a gazdasági munkavállalót, aki legalább egyhónapi időtartamra szerződött.

(2) Az 1912:VIII. t. c. 5. §-a akként módosul, hogy a gazdasági gépnél dolgozó munkásokat a gép üzembentartója köteles biztosítani és ez a kötelezettsége kiterjed arra is, aki nem gazdasági munkavállalóként dolgozik a gépnél.

(3) Az (1) és a (2) bekezdés értelmében biztosítottak az Intézet rendkívüli tagjait (1900:XXVI. t. c. 2. §. kilencedik bek.) megillető szolgáltatásokra jogosultak és a munkaadó (gazdasági gép üzembentartója) a rendkívüli tag tagsági díjának megfelelő biztosítási díjat köteles utánuk fizetni. A biztosítási díj fejében a biztosított javadalmazásából semmit sem szabad levonni, illetőleg nem szabad a biztosítottat a díj megtérítésére kötelezni. Az ebbe a tilalomba ütköző megállapodás semmis.

(4) Az (1) és a (2) bekezdés értelmében baleseti biztosítási kötelezettség alá eső személyek baleseti biztosítása tekintetében az Intézet

* Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1944. évi április 30-i, 97. számában.

a munkaadóval (gazdasági gép üzemtartójával) külön biztosítási szerződést (átalánybiztosítást) köthet. Az átalánybiztosítási szerződés hatálya a kötelező baleseti biztosítás alá nem eső gazdasági munkavállalókra is kiterjeszhető.

2. §. Mindazoknak a baleseti kártalanítási igénye, akiket a munkaadó (gazdasági gép üzemtartója) jogszabállyal fogva az Intézetnél baleset esetére biztosítani köteles, az Intézettel szemben akkor is fennáll, ha a munkaadó (gazdasági gép üzemtartója) a baleseti biztosítási kötelezettségének nem tett eleget. Az a munkaadó (gazdasági gép üzemtartója), aki a baleseti biztosítási kötelezettségét elmulasztja, a kártalanítás teljes költségét az Intézetnek megtéríteni köteles.

3. §. Az 1900 : XVI. t.-c. 10. §-a akként módosul, hogy a baleset haláleseti segélynek a hátramaradt házastárs és gyermekek között, illetőleg a gyermekek között való felosztása szempontjából csak a tizenhatodik életévüket már betöltött, de testi vagy szellemi fogyatékoságuk miatt keresésképtelen s önálló jövedelemmel nem rendelkező gyermekek vehetők figyelembe.

4. §. (1) A mezőgazdaság, az erdei termelés, az állattenyésztés, a halászat, a vadászat, a kert- és szőlőművelés, a selymeszet és a méhészet (a továbbiakban: őstermelés) körébe tartozó üzemben a munkaadó, úgyszintén a gazdasági gép üzemtartója vagy megbízottja gondoskodni köteles arról, hogy a baleseti (foglalkozási betegségi) veszély csökkentessék. Ezért az Intézet az Országos Mezőgazdasági Kamara meghallgatásával balesetelhárító (egészségvédő) óvórendszabályok megtartását teheti kötelezővé. Az óvórendszabályok a földművelésügyi miniszter jóváhagyása után válnak kötelezővé.

(2) Az (1) bekezdésben említett óvórendszabályok megtartását az elsőfokú közigazgatási hatóság ellenőriztetni köteles.

(3) Az Intézet azt a munkaadót (gazdasági gép üzemtartóját), aki az (1) bekezdésben említett óvórendszabályok megtartását elmulasztja, a mindenkor esedékes balesetbiztosítási (hozzájárulási) díj feléig terjedhető pótdíj megfizetésére kötelezheti.

II. Fejezet.

A gazdatisztek öregségi, rokkantsági és haláleseti kötelező biztosítására vonatkozó egyes törvényi rendelkezések módosítása.

5. §. (1) A gazdatisztek öregségi, rokkantsági és haláleseti kötelező biztosításáról szóló 1936 : XXXVI. törvénycikkkel szabályozott biztosítási kötelezettség az idézett törvénycikk 2. és 30. §-ában felsoroltakon felül kiterjed a mezőgazdaság törvényes érdekképviselőiteinél (1920 : XVIII., 1937 : XVII. törvénycikkek), úgyszintén a vizitársulatoknál, továbbá az őstermelés 4. §. (1) bek. érdekét szolgáló egyéb kényszertársulatoknál (hegyközségeknél, legeltetési és erdőbirtokossági társulatoknál, vármegyei közös erdészeti segédszolgálati szervezeteknél, stb.-nél) alkalmazott tisztviselőkre is, feltéve, hogy e munkakörüket főfoglalkozásként látják el és nem esnek a földművelésügyi miniszter által jóváhagyott valamely, az 1936 : XXXVI. törvénycikkkel szabályozott biztosítás szolgáltatóival legalább egyenlő értékű szolgáltatásokat nyújtó nyugdíj-szabályzat hatálya alá.

(2) A földművelésügyi miniszter az (1) bekezdésben említett érdekképviselők, vizitársulatok és kényszertársulatok alkalmazottainak nyugdíjszabályzatát a jelen rendelet hatálybalépésétől számított három éven belül a szolgáltatások értéke szempontjából, valamint biztosítás-technikai szempontból felülvizsgálat alá veszi. Ha a felülvizsgálat arra

az eredményre vezet, hogy a nyugdíjszabályzat az 1936 : XXXVI. törvényekkel szabályozott biztosítás szolgáltatásaival legalább egyenlő értékű szolgáltatásokat nem nyújt vagy a terhek és a fedezet biztosítástechnikai értelemben helyes arányáról nem gondoskodik, a földművelésügyi miniszter a nyugdíjszabályzat megfelelő módosítását, vagy az ez alá tartozó személyeknek az 1936 : XXXVI. törvények szerinti biztosításba való átadását elrendelheti; az utóbbi esetben a nyugdíjalapok felszámolásának és az alájuk tartozott személyeknek az 1936 : XXXVI. törvények szerinti biztosításba való átvétele részletes szabályait a földművelésügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértve állapítja meg.

(3) A földművelésügyi miniszter felhatalmaztatik, hogy az 1936 : XXXVI. törvények szerinti öregségi, rokkantsági és haláleseti biztosítási kötelezettségét a pénzügyminiszterrel egyetértve azoknak az alkalmazottaknak egyes csoportjaira is kiterjessze, akik nem gazdatisztek (1900 : XXVII. t.-c. 1. §.) ugyan, de az őstermelés 4. §. (1) bek. körében vagy az (1) bekezdésben említett munkaadónál olyan munkakörben állanak alkalmazásban, amelynek tulnyomórésze az egyszerű munkavállalóénál magasabbrendű vagy bizalmi jellegű (felügyeleti vagy ellenőrzési) munka.

(4) Az 1936 : XXXVI. törvények rendelkezéseit az (1) bekezdésben említett alkalmazottakra megfelelően kell alkalmazni.

(5) Az (1) bekezdésben említett alkalmazottak tekintetében az 1936 : XXXVI. törvények hatálybalépése napjának a jelen rendelet hatálybalépésének napját kell tekinteni.

6. §. (1) Az 1936 : XXXVI. t.-c. 4. §-ának (1) bekezdése akként módosul, hogy ha a biztosított évi összajavalmazása 6300 pengőt meghalad, de 6900 pengőnél nem több, a X., ha 6900 pengőt meghalad, de 7500 pengőnél nem több, a XI., ha 7500 pengőt meghalad, de 8100 pengőnél nem több, a XII., ha 8100 pengőt meghalad, de 8700 pengőnél nem több, a XIII., ha 8700 pengőt meghalad, de 9300 pengőnél nem több, a XIV., ha 9300 pengőt meghalad, de 9900 pengőnél nem több, a XV., ha 9900 pengőt meghalad, de 10.500 pengőnél nem több, a XVI., ha 10.500 pengőt meghalad, de 11.100 pengőnél nem több, a XVII., ha a 11.100 pengőt meghalad, a XVIII. biztosítási osztályba tartozik.

(2) Az 1936 : XXXVI. t.-c. 5. §-ának (4) bekezdése akként módosul, hogy a biztosítási díj az éves szerződéssel alkalmazott után félévénként, a rövidebb időre szóló szerződéssel alkalmazott után pedig havonként előre esedékes. A biztosítási díjat aszerint a biztosítási osztály szerint kell megfizetni, amelybe a biztosított a díj esedékességének napján tartozott. Az 1936 : XXXVI. törvényeknek a díjfizetésre vonatkozó rendelkezéseit a havonként esedékes díjak tekintetében megfelelően kell alkalmazni.

7. §. A gazdatiszt az 1936 : XXXVI. t.-c. 8. §-a (2) bekezdésében meghatározott határidő eltelte után is köthet a törvény hatálybalépése előtti fél évekre vonatkozóan önkéntes többletbiztosítást; ennek a többletbiztosításnak díját az Intézet egyéni biztosítástechnikai számítással állapítja meg.

8. §. Az 1936 : XXXVI. t.-c. 17. §-ának (1) bekezdése akként módosul, hogy a várakozási időt el nem töltött biztosított végkielégítésének összege a kötelező biztosításban, továbbá az önkéntes továbbbiztosításban, valamint az önkéntes többletbiztosításban tényleg befizetett biztosítási díjak és az Intézethez esetleg átutalt járuléktartalék (díjtartalék) együttes összegének nyolcvan százaléka.

9. §. (1) Az 1913:XX. t.-c. 3. §-ának rendelkezéseit az 1936:XXXVI. törvénycikkkel szabályozott biztosítási ágban is megfelelően alkalmazni kell.

(2) A gazdatiszti öregségi, rokkantsági és haláleseti biztosítási ág keretében időelőtti megrokkánás megelőzését szolgáló alapot kell létesíteni. Ebbe az alapba a gazdatiszti öregségi, rokkantsági és haláleseti biztosítási díjakból eredő évi bevételnek három százalékát kell évenként beutalni. Az alapot az 1936:XXXVI. törvénycikk szerinti öregségi, rokkantsági és haláleseti biztosítási kötelezettség alá eső alkalmazotlak időelőtti megrokkánásának megelőzését szolgáló intézmények létesítésére kell felhasználni.

III. Fejezet.

A gazdasági munkavállalók kötelező öregségi biztosítására vonatkozó egyes törvényi rendelkezések módosítása.

10. §. Az 1938:XII. t.-c. 17. §-ának (2), illetőleg (3) bekezdése akként módosul, hogy a járulékot, tekintet nélkül a naptári héten munkában eltöltött napok számára, a munkaadó köteles leróni, annak összege azonban a munkavállaló bérébe beleszámít. Abban az esetben, ha a munkavállaló egy naptári hét folyamán több munkadónál áll munkaviszonyban, a járulék lerovásának kötelezettsége elsősorban azt a munkaadót terheli, akinél a munkavállaló a naptári héten először állott munkaviszonyban.

11. §. Az 1939:XVI. t.-c. 1. §-a (2) bekezdésének alkalmazásában azt a naptári évet, amelyben a munkavállaló mindvégig keresőképtelen volt, úgy kell tekinteni, mint amelyben a munkavállaló után a munkavállalói járulékot (1938:XII. t.-c. 17. §.) tizenöt hétre lerótták.

12. §. A részbérért vagy szakmánybérért teljesített gazdasági munkáknál az esedékes munkavállalói járulékok (1938:XII. t.-c. 17. §.) lerovását az Intézet az Országos Mezőgazdasági Kamara meghallgatása után általányösszegben is megengedheti.

IV. Fejezet. Büntető rendelkezések.

13. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és pénzbüntetéssel büntetendő:

1. a munkaadó (gazdasági gép üzemtartója) vagy megbizottja, ha a) az 1. §. (1) vagy (2) bekezdésében foglalt rendelkezés értelmében baleseti biztosítási kötelezettség alá eső munkavállaló (személy) biztosítását elmulasztja;

b) a biztosítási díjat vagy annak egy részét az 1. §. (3) bekezdésében foglalt rendelkezés ellenére a biztosítottja hártja;

c) a balesetelhárító (egészségvédő) óvrendszabályokat a 4. §. (1) bekezdésében foglalt rendelkezés ellenére nem foganatosítja vagy nem tartja meg;

2. a munkavállaló, ha a balesetelhárító (egészségvédő) óvrendszabályokat a 4. §. (1) bekezdésében foglalt rendelkezés ellenére nem tartja meg.

(2) A jelen §-ban megállapított kihágások miatt az eljárás a kir. járásbíróság hatáskörébe tartozik.

V. Fejezet. Vegyes rendelkezések.

14. §. A földművelésügyi miniszter a belügyminiszterrel együtt rendelettel állapítja meg, hogy az 1900:XVI. törvénycikkben, valamint az ezt módosító és kiegészítő jogszabályokban s az egyéb társadalombiztosítási jogszabályokban szabályozott baleseti biztosítások között

mennyiben áll fenn viszonyosság és ezen az alapon a szolgáltatásokat melyik intézet milyen előfeltételek mellett nyújtja.

15. §. Az 1900 :XVI. t.-c. 37. §-a, az 1902 :XIV. t.-c. 24. §-a, az 1912 :VIII. t.-c. 5. §-ának negyedik bekezdése és 10. §-ának második bekezdése, az 1913 :XX. t.-c. 2. §-ának a jelen rendelet rendelkezéseitől eltérő rendelkezései, az 1936 :XXXVI. t.-c. 16. §-a (4) bekezdésének második mondata, az 1938:XII. t.-c. 7. §-a (6) bekezdésének utolsó mondata és 12. §-a (2) bekezdésének második mondata hatályát veszti.

16. §. A jelen rendelet 1944. évi július hó 1. napján lép hatályba, végrehajtásáról a földművelésügyi miniszter az érdekelt miniszterekkel egyetértve gondoskodik.

Budapest, 1944. évi április hó 26-án.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. minisztérium 1.650/1944. M. E. számú rendelete a gazdasági munkavállalók öregségi, valamint a gazdatisztek öregségi, rokkantsági és haláleseti biztosítására vonatkozó egyes rendelkezések újabb kiegészítéséről.*

A m. kir. minisztérium a gazdasági és hitelélet rendjének, továbbá az államháztartás egyensúlyának biztosításáról szóló 1931:XXVI. t.-c. 2. §-ában foglalt és legutóbb az 1944:IV. t.-c. 1. §-ával meghosszabbított, illetőleg a gazdasági munkavállalók kötelező öregségi biztosításáról szóló 1938:XII. t.-c. 18. §-a (1) bekezdésének utolsó mondatában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli:

1. §. (1) Az Országos Mezőgazdasági Biztosító Intézet (a továbbiakban: Intézet) a 2.170/1943. M. E. számú rendelet (közzétéve a Budapesti Közlöny 1943. évi április hó 18-i 88. számában) 1. §-ában meghatározott rendkívüli szolgáltatási pótlékot az 1943. évi július hó 1. napjától számítva kétszeres összegben fizeti.

(2) Az 1938:XII. t.-c. 10. §-ában meghatározott haláleseti segélyt amennyiben a jelen rendelet hatálybalépése után utalványozzák, ötven százalékos rendkívüli pótlékkal kell kiegészíteni.

2. §. (1) Az 1. §-ban meghatározott rendkívüli szolgáltatási pótlékok fedezésére — a 2.170/1943. M. E. számú rendelet 2. §-ában meghatározott rendkívüli fedezeti pótlékok helyett — a következő bevételek szolgálnak:

1. az 1936:XXXVI. t.-c. 5. §-ának (2) bekezdésében meghatározott biztosítási díjoknak a fokozódó nyugdíjrész kiszámításában (1936:XXXVI. t.-c. 16. §. (1) bekezdés) figyelembe nem vehető huszonöt százalékos rendkívüli pótléka;

2. a munkavállalói járuléknak (1938:XII. t.-c. 17. §.) a fokozódó járadékrész kiszámításában 1938:XII. t.-c. 7. §. (5) bekezdés) figyelembe nem vehető heti 10 filléres rendkívüli pótléka;

3. az 1938:XII. t.-c. 19. §-ában említett — az 1939:XVI. t.-c. 6. §-ának (2) bekezdésében, a 300/1941. M. E. számú rendelet 26. §-ának (2) bekezdésében, az 1.760/1941. M. E. számú rendelet 3. §-ának (2) bekezdésében és a 4.060/1942. M. E. számú rendelet 3. §-ának (2) bekezdésében íelemelt — állami hozzájárulásnak évi 1,810.000 pengő összegű rendkívüli pótléka;

* Megjelent a „Budapesti Közlöny“ 1944. évi április 30-i, 97. számában.

4. az 1938:XII. t.-c. 20. §-ában említett — az 1939:XVI. t.-c. 6. §-ának (2) bekezdésében, a 300/1941. M. E. számú rendelet 26. §-ának (3) bekezdésében, az 1.760/1941. M. E. számú rendelet 3. §-ának (3) bekezdésében és a 4.060/1942. M. E. számú rendelet 3. §-ának (3) bekezdésében felemelt — együttes hozzájárulásának évi 330.000 pengő összegű rendkívüli pótléka;

5. a 150 korona kataszteri tisztajövedelmet elérő vagy azt meghaladó ingatlanok után a kivetett földadó három és fél százalékos rendkívüli pótléka.

(2) Az (1) bekezdés 5. pontjában meghatározott rendkívüli fedezeti pótlék tekintetében az 1938:XII. t.-c. 18. §-ának rendelkezéseit kell alkalmazni.

(3) Az (1) bekezdés 1., 3., 4. és 5. pontjaiban meghatározott rendkívüli fedezeti pótlékokat az 1944. évi január hó 1. napjától számítva, 2. pontjában meghatározott rendkívüli fedezeti pótlékot pedig az 1944. évi június hó 1. napjától kezdődően kell fizetni.

3. §. Az 1944. évi január hó 1. napjától számítva a földadó alá eső ingatlanok tényleges birtokosai az 1938:XII. t.-c. 18. §-ának (1) bekezdésében, illetőleg az 1939:XVI. t.-c. 6. §-ának (1) bekezdésében meghatározott hozzájárulás helyett, ha a község területén fekvő ingatlanuk (ingatlanaik) kataszteri tisztajövedelme a 100 koronát meghaladja, de a 150 koronát el nem éri, a kivetett földadó három százalékaival, nagyobb kataszteri tisztajövedelem esetében pedig a földadó tizennégy és fél százalékaival egyenlő összegű hozzájárulást fizetnek.

4. §. A jelen rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1944. évi április hó 26-án.

Sztójay Döme s. k.
m. kir. miniszterelnök.

A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter 49.000/1944. K. K. M. számú rendelete a m. kir. államvasutak tüzifaszükségletének a biztosításáról.*

A tüzifakészletek igénybevétele tárgyában kiadott 4020/1943. M. E. számú rendelet 1. §-ában, valamint a Vasuti Üzletszabályzat 72. § (2) bekezdésének b) pontjában kapott felhatalmazás alapján az alábbiakat rendelem:

1. §. Felajánlási kötelezettség.

(1) A legalább 10 (tíz) tonnás tételekben a m. kir. államvasutak és a kezelésében levő vasutak vonalain feladásra (átrakásra) kerülő tüzifaküldeményeknek a rendelet 2. és 3. §-aiban meghatározott hányadát a tüzifaküldemény vasuti fuvarozásra való feladása (átrakása) előtt a m. kir. államvasutaknak fel kell ajánlani. Mindaddig, amíg a felajánlás és a felajánlott tüzifa átadás meg nem történt, a m. kir. államvasutak a tüzifaküldemény fuvarozás céljából való felvételét megtagadhatja.

(2) A m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter a felajánlási kötelezettség mértékét a m. kir. államvasutak szerződéses tüzifaszállítóival szemben felemelheti, leszállíthatja, vagy teljesen el is engedheti.

(3) A m. kir. államvasutak az (1) bekezdés alapján felajánlott tüzifát köteles — számla ellenében történő készpénzfizetés mellett — átvenni.

*) Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1944. évi május 2-i. 98. számában.

2. §. A m. kir. államvasutaknak felajánlandó tűzifa mennyisége.

Az 1. §-ban foglalt rendelkezés alapján a tűzifaküldemény vasúti fuvarozásra való feladása előtt.

minden 10 tonna raksúlyú vasúti kocsi után 7 q,
minden 15 tonna raksúlyú vasúti kocsi után 11 q,
minden 20 tonna raksúlyú vasúti kocsi után 14 q
tűzifát kell a m. kir. államvasutaknak felajánlani.

3. §. Kedvezmények a felajánlási eljárás egyszerűsítése érdekében.

(1) Azok a feladók, akik ugyanarról a feladási állomásról előreláthatólag több vasúti kocsi tűzifát adnak fel fuvarozásra, a m. kir. államvasutaknak felajánlott és előzetesen átadott minden, legalább a kocsi raksúlyáig megrakott 15 tonnás vasúti kocsi tűzifamennyiség után 14 (tizennégy) ugyancsak 15 tonna raksúlyú, a kocsi hordóképességéig megrakott vasúti kocsi tűzifát felajánlási kötelezettség nélkül adhatnak fel fuvarozásra.

(2) A katonai hatóságok, parancsnokságok és szervek címére katonai fuvarlevéllel feladott tűzifaküldemények után felajánlandó tűzifamennyiséget a honvédség összesítve, havi részletekben is felajánlhatja a m. kir. államvasutaknak.

4. §. Büntető rendelkezések.

(1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő az, aki a m. kir. államvasutak és a kezelésében levő vasutak vonalain történő feladás (átrakás) esetén a rendelet 2. és 3. §-ában megállapított tűzifamennyiséget a rendelet 1 §-ában foglalt rendelkezések megszegésével nem, vagy nem teljes egészében ajánlja fel a m. kir. államvasutaknak.

(2) A pénzbüntetésre az 1928 : X. t.-c. rendelkezései irányadók. A pénzbüntetés legmagasabb mértéke nyolcezer pengő, olyan esetben pedig, amikor megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a kihágás elkövetője a cselekménnyel illetéktelenül elért, a nyolcezer pengőnek a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összege.

(3) A pénzbüntetés átváltoztatására, valamint a kihágás elévülésére az 1939 : II. t.-c. 212. §-ának (4) és (5) bekezdésében, a befolyt pénzbüntetés hovaforditása pedig az 1939 : II. t.-c. 218. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

(4) Azt a készletet, amelynek feladásánál (átrakásánál) a kihágást elkövették, el kell kobozni. Az elkobzott áru értékesítéséből befolyt összeg teljes egészében az államkincstárt illeti.

(5) Az (1) bekezdésben meghatározott kihágás miatt az eljárás a közigazgatási hatóságnak, a m. kir. rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak a hatáskörébe tartozik. Az 1929 : XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából szakminiszternek a m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi minisztert kell tekinteni.

5. §. Ez a rendelet 1944. évi május hó 15-én lép hatályba. a 9.000/1944. K. K. M. számú rendelet egyidejűleg hatályát veszti.

Budapest, 1944. évi április hó 25-én.

Kunder Antal s. k.

m. kir. kereskedelem- és közlekedésügyi miniszter.

A m. kir. iparügyi miniszter 20.100/1944. Ip. M. számú rendelete egyes faanyagkészletek bejelentésére vonatkozó rendelkezések módosításáról.*

Az egyes anyagkészletek bejelentéséről szóló 990/1939. M. E. számú rendelet (Rendeleték Tára, 1939. évfolyam, 1888. oldal) 6. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a földművelésügyi, a kereskedelem- és a közlekedésügyi, valamint a honvédelmi miniszterrel egyetértve a következőket rendelem:

1. §. Az egyes anyagkészletek bejelentéséről szóló 990/1939. M. E. számú rendelet egyes rendelkezéseinek, valamint a renDELETEhez mellékei jegyzéknek módosításáról szóló 14.500/1943. Ip. M. számú rendelet (Rendeleték Tára 1943. évfolyam, 943. oldal) 2. §-a első bekezdésének b) pontja akként módosul, hogy a rendelet V. számú mellékletének első részében felsorolt faanyagokat kéthavonként, a február, április, június, augusztus, október és december hó utolsó napján meglévő állapot szerint a következő hónap hetedik napjáig kell bejelenteni.

2. §. A jelen rendelet a kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1944. évi április hó 18-án.

Dr. Szász Lajos s. k.
m. kir. iparügyi miniszter.

A m. kir. iparügyi miniszter 19.900/1944. Ip. M. számú rendelete a vasúti talpfa előállításának és forgalmának a szabályozásáról.*

Az ipari nyersanyagok és termékek előállításának, forgalmának és felhasználásának szabályozásáról szóló 12.112/1939. M. E. számú rendeletben (Rendeleték Tára, 1939. évfolyam, 1399. oldal) foglalt felhatalmazás alapján a földművelésügyi miniszterrel egyetértve a következőket rendelem:

1. §. (1) Minden fűrészüzem tulajdonosa (felelős vezetője) köteles az üzemében felfürészeltre kerülő bükktrónkból köbméterenként legalább egy darab nagyméretű (MÁV szabványú) vasúti talpfát (az alábbiakban: talpfa) előállítani.

(2) Az (1) bekezdésben foglalt rendelkezés az erdőigazgatóság által elrendelt talpfatermelési kötelezettséget nem érinti.

2. §. (1) A fűrészüzem tulajdonosa (felelős vezetője) köteles az 1. §. alapján havonként előállított talpfát a MÁV részére a közellátásügyi miniszter által megállapított áron a következő hónap 8. napjáig vételre felajánlani.

(2) A felajánlást a MÁV igazgatóságához (Budapest, VI., Andrásy-út 73-75. sz.) intézett ajánlott levélben, két példányban kell megtenni.

(3) A felajánlásnak tartalmaznia kell a felajánló nevét (cégét), lakóhelyét (telephelyét), a felajánlott talpfa számát, annak a vasútállomásnak a megjelölését, ahová a felajánló a felajánlott talpfát szállítani kívánja, végül a felajánló cégszerű aláírását.

3. §. A MÁV köteles a felajánlott talpfát a felajánló által megjelölt vasútállomáson átvenni s erre vonatkozó nyilatkozatát a felajánlás vételétől számított nyolc nap alatt az átvétel időpontjának megjelölésével közölni. A felajánló köteles a talpfát a MÁV által megjelölt átvételi időpontig, saját költségén, a felajánlásban meghatározott vasútállomásra szállítani.

4. §. A fűrészüzem tulajdonosának (felelős vezetőjének) a felajánlási kötelezettség alá eső talpfát az átvételig (3. §.) meg kell őriznie és a romlástól meg kell óvnia.

* Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1944. évi április 26-1, 93. számában.

5. §. A MÁV köteles az átvett talpfa vételárát az átvételtől számított nyolc nap alatt kifizetni. Ha az átvett talpfa minősége és ára tekintetében kifogás mérül fel, a MÁV köteles a kifogást az eladóval az átvételkor közölni; ebben az esetben a MÁV csak a vételár 80%-át köteles az átvételtől számított nyolc nap alatt kifizetni, a vételárnak többi részét pedig csak a vételár végleges megállapítása után kell kifizetni.

6. §. (1) Amennyiben a cselekmény súlyosabb büntető rendelkezés, különösen a honvédelemről szóló 1939:II. t.-c. 206. §-a, vagy a közellátás érdekét veszélyeztető cselekmények büntetéséről szóló 1941:X. t.-c. 1. vagy 2. §-a alá nem esik, kihágást követ el és két hónapig, háború idején hat hónapig terjedhető elzárással büntetendő a fűrészüzem tulajdonosa (felelős vezetője), ha a jelen rendeletben foglalt rendelkezések valamelyikét megszegi vagy kijátsza.

(2) A pénzbüntetésre az 1928:X. törvénycikk rendelkezései irányadók azzal az eltéréssel, hogy a pénzbüntetés legmagasabb mértéke nyolcezer pengő, olyan esetben pedig, amikor megállapítható annak a nyereségnek a mennyisége, amelyet a kihágás elkövetője a cselekmény nyel illetéktelenül elért, a nyolcezer pengőnek a megállapított nyereség kétszeresével felemelt összege.

(3) A pénzbüntetés átvátoztatására, valamint a kihágás elévülésére az 1939:II. t.-c. 212. §-ának (4) és (5) bekezdésében, a befolyt pénzbüntetés hovaforrására nézve pedig az 1939:II. t.-c. 218. §-ának (1) bekezdésében foglalt rendelkezéseket kell alkalmazni.

(4) Arra a fakeszletre, amelyre nézve az (1) bekezdés alá eső kihágást elkövették, elkobzásnak van helye. Az elkobzott készlet értékesítése és értékének hovaforrása tekintetében a 6.110/1941. M. E. sz. rendelet (Rendeleték Tára 1941. évf. 2056. oldal) rendelkezései irányadók.

(5) Az (1) bekezdésben meghatározott kihágás miatt az eljárás a közigazgatósági hatóságnak, a m. kir. rendőrség működési területén a m. kir. rendőrségnek, mint rendőri büntetőbírósnak, hatáskörébe tartozik. Az 1929:XXX. t.-c. 59. §-a (1) bekezdésének 3. pontjában foglalt rendelkezés alkalmazása szempontjából szakminiszternek az iparügyi minisztert kell tekinteni.

7. §. Ez a rendelet a kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1944. évi április hó 22-én.

Dr. Szász Lajos s. k.
m. kir. iparügyi miniszter.

A m. kir. minisztérium 1.720/1944. M. E. számú rendelete a mező- és erdőgazdasági ingatlanok forgalmának a korlátozásáról.*

A m. kir. minisztérium az 1939:II. t.-c. 15. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a következőket rendeli.

1. §. A háború idejére szóló kivételes hatalom tartama alatt (1939:II. t.-c. 141. §-ának (1) bekezdése) mező- és erdőgazdasági ingatlan — ideértve a szőlő- és kertgazdasági ingatlan is — jogüggyellett elidegeníteni nem lehet, ehhez képest az ilyen ingatlan elidegenítő jogüggyellett érvénytelen: ugyanez áll a szerződés kötését megelőző, előzetes meg egyezésre (előszerződésre).

2. §. Mező- és erdőgazdasági ingatlan elidegenítése iránt a jelen rendelet hatálybalépése előtt létrejött jogüggyellett érvénytelenné válik, kivéve, ha:

* Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1944. évi május 6-i, 102. számában.

1. a jogügyletet a jogszabályok értelmében szükséges földbirtokpolitikai, katonai, vagyonfelügyeleti, gyámhatósági vagy egyéb hatósági jóváhagyás, hozzájárulás, megerősítés vagy tudomásulvétel végett, vagy a vagyonátruházási illeték kiszabása végett a jelen rendelet hatálybalépése előtt az illetékes hatóságnál bejelentették, illetőleg a jogügyletről készített okiratot bemutatták vagy

2. a telekkönyvi hatóságnál a tulajdonjog bejegyzése iránt a kérelmet a jelen rendelet hatálybalépése előtt előterjesztették vagy

3. az ingatlant a szerző fél a jelen rendelet hatálybalépése előtt birtokba vette vagy

4. a jogügylet teljesítése iránt a jelen rendelet hatálybalépése előtt a pert megindították.

3. §. Ez a rendelet nem terjed ki

1. ingatlanok az államkincstár, a törvényhatóság, a község által való megszerzésére vagy elidegenítésére;

2. ingatlanok az erre a törvényszerűen kirendelt intézet vagy más szerv útján földbirtokpolitikai célból megszerzésére vagy elidegenítésére;

3. ingatlanok hagyatéki osztályegység vagy a közszerzemény megosztása során való elidegenítésére;

4. ingatlan-tulajdonostársak között létrejött elidegenítésekre;

5. olyan elidegenítésre, amelyre a földművelésügyi miniszter az 5.300/1942. M. E. számú (Budapesti Közlöny 204. szám), illetőleg a 390/1943. M. E. számú (Budapesti Közlöny 19. szám) rendelet értelmében előterjesztett kérelem alapján engedélyt ad;

6. olyan elidegenítésre, amelyre a földművelésügyi miniszter a pénzügyminiszterrel egyetértve a következő bekezdés értelmében engedélyt ad.

Az előbbi bekezdés 6. pontjában említett engedélyt csak akkor lehet megadni, ha az elidegenítés avégből szükséges, hogy az ingatlan vételárából:

a) köztartozást,

b) záloglevél- vagy kötvénykibocsátás alapjául szolgáló jelzálogjoggal biztosított követelést; a Pénzügyintézeti Központ, a tagjai sorába tartozó pénzügyintézet, szövetkezeti központok és a tagjaik sorába tartozó hitelszövetkezet javára a jelen rendelet hatálybalépése előtt bejegyzett jelzálogjoggal biztosított bármely követelést;

c) védett birtokokhoz tartozó ingatlant, vagy olyan ingatlant terhelő jelzálogos követelést egyenlítsenek ki, amely ingatlan védettségét nem eredeti érvénytelenség okából törölték. A jelen bekezdés alapján rendszerint csak akkora ingatlan elidegenítését lehet engedélyezni, amelyeknek vételára a követelést járulékaival és az elidegenítőt terhelő esetleges költségekkel együtt fedezi; ha azonban termelési szempontból, különösen a birtokkegység megóvásának érdekében indokolt, nagyobb ingatlan elidegenítését is engedélyezni lehet.

4. §. Ez a rendelet nem érinti ingatlanoknak végrehajtási árverés útján való elidegenítését, de kiterjed az önkéntes árverés útján, valamint az árverést pótló bírói úton szabadkézből való elidegenítésre.

5. §. A telekkönyvi hatóság a jelen rendelet értelmében érvénytelen jogügyletre alapított bejegyzési kérelmet elutasítja.

Ha a tulajdonjog bejegyzését a 2. §. 3. pontja alapján kérik, a birtokbavétel idejét helyhatósági bizonyítvánnyal kell igazolni.

6. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1944. évi május hó 3-án.

Stójay Döme s k.,
m. kir. minisztereinök.

A m. kir. pénzügyminiszter 1.141/1944. P. M. számú rendelete a zsidók mező- és erdőgazdasági ingatlanairól szóló 1932:XV. törvénycikk alapján megszerzett ingatlanokért járó térítés kiszámítása szempontjából egyes ingatlanok földadókataszteri tiszta jövedelmének, illetőleg házadóalapjának a figyelembevételéről.*

Az 1942:XV. t.-c. 5. §-ának (5) bekezdésében foglalt felhatalmazás alapján — a m. kir. földművelésügyi miniszterrel egyetértve — a következőket rendelem.

1. §. Az 1942:XV. t.-c. 5. §-ának alkalmazása szempontjából azokat az ingatlanokat, amelyeknek földadókataszteri tiszta jövedelme vagy házadó alapja a térítés kiszámításában irányadó 1939. évi május hó 5. (a visszacsatolt keleti és erdélyi területeken az 1940. évi augusztus hó 30., a visszacsatolt délvidéki területeken az 1941. évi április hó 11.) napjára nézve kimutatva vagy megállapítva nincs, vagy ezek az adatok az említett időpontra nézve rendelkezésre nem állanak, azzal a földadókataszteri tiszta jövedelemmel, illetőleg házadóalappal kell figyelembe venni, amelynek alapulvételével az 1943. évre a földadót, illetőleg házadót kivetették.

2. §. Amennyiben az országhoz visszacsatolt területeken az 1943. évre a földadót nem az egyes földrészletekre jogerősen megállapított földadókataszteri tiszta jövedelem alapján, hanem az egyes művelési ágakra vonatkozó kataszteri tiszta jövedelmi átlagok alapján vetették ki és a térítésnek az 1. §. rendelkezéseinek megfelelő kiszámítása akár az átengedésre kötelezettre, akár az államra sérelmes, a földművelésügyi miniszter az illetékes pénzügyi hatóságtól kívánhatja, hogy a fennálló rendelkezések szerint a földadókataszteri tiszta jövedelmet az átengedésre kijelölt ingatlanokra földrészletenként állapítsa meg. Ilyen esetben az ekként megállapított földadókataszteri tiszta jövedelem szolgál a térítés megállapításának alapjául.

3. §. Abban az esetben, ha a térítés megállapításában akár az 1942:XV. t.-c. 5. §-a, akár a jelen rendelet 1. §-a szerint irányadó időpontra nézve a házadó alá eső ingatlan tekintetében a házadóalap azért nincs megállapítva, mert a házadót az 1940:XXII. t.-c. 12. §-ának rendelkezései szerint vetették ki, a térítés kiszámításának alapjául az irányadó időpontra nézve kivetett házadó harmincnyolcszoros összegét kell venni.

4. §. Ez a rendelet kihirdetésének napján lép hatályba.

Budapest, 1944. évi május hó 6-án.

Dr. Reményi-Schneller Lajos s. k.,
m. kir. pénzügyminiszter.

A hatósági esküt tett erdőgazdasági alkalmazottak szolgálati fegyvereinek vásárlásához szükséges engedélyek illetékmentessége.

A m. kir. pénzügyminiszter a m. kir. földművelésügyi miniszternek adott válaszában arra az álláspontra helyezkedett, hogy a hatósági esküt tett erdőgazdasági alkalmazottak szolgálati fegyvereinek a vásárlásához szükséges engedélyeket *illeték nem terheli*.

* Megjelent a „Budapesti Közlöny” 1944. évi május 9-i, 104. számában.

IRODALOM

Schwerdtfeger: Az erdő betegségei. (Die Waldkrankheiten.) 479 oldal, 230 ábrával. P. Parey kiadása, Berlin, 1944. Ara: 24 RM.

Schwerdtfeger-nek, az eberswalde-i erdészeti főiskola tanárának, a porosz erdészeti kutató intézet erdővédelmi osztálya vezetőjének most megjelent könyve a harmadik nagyobbzsabású és újabbkori német erdővédelemtan. A szép kiállítású, igen áttekinthető beosztással tagolt és gyönyörű, legnagyobbreszt eredeti fényképekkel díszített munka méltón sorakozik *Hess-Beck* és *Wagner* erdővédelemtana mellé. A szerző beható kutató és irodalmi munkássága, valamint hosszú éveken át szerzett tapasztalat bőséges anyagot gyűjtött, ezért műve nemcsak a legújabbban közölt adatok alapos ismerete és gondos mérlegelése alapján épül fel, hanem eredeti megállapításokban is rendkívüli gazdag.

Schwerdtfeger eddigi kutatásai elsősorban az erdőre káros lepkék és levéldarazsak, valamint a cserebogár életének és az ellenük való védekezési módoknak a felderítésére irányultak. Legterméke nyebb művelője a rovarok tömeges elszaporodását előidéző tényezők megismerésére vonatkozó vizsgálatoknak.

Könyvének eredeti a beosztása is. Anyagát 7 főrésze osztja.

Az elsőben az alapfogalmakat ismerteti. Betegségnek nevez minden rendellenes életműködést, bármilyen tényezőtől származzék. Sőt ide sorolja az erdő életközösségi egyensúlyának a felborulását is.

A második rész (8—66. oldal) az élettelen tényezők okozta betegségeket tárgyalja négy szakaszban: tűzkárok, füstkárok, az időjárási jelenségeknek (hőség, fagy, szél, hó, stb.) és a talaj kedvezőtlen voltának (szárazság, vizenyőség, elsavanyodás, tömörttség, sóbőség, stb.) a kártételei. A védekezési módokat is megemlíti.

A harmadik, legterjedelmesebb rész (67—298. oldal) az élőlények okozta betegségekkel foglalkozik. A szerző a betegség fogalma alá veszi az állatok kártételeit is. Az első szakasz a betegséget okozó szervezetekről és ezek működéséről, a második a tömeges elszaporodásukról szól. Az előbbi részletesen ismerteti a vírusok, baktériumok, gombák, zuzmók, virágos élősködők, gyomnövények, pókfélék, százlábuak, rovarok, madarak és emlősök kártételeit, valamint az ezek nyomán fellépő kórtüneteket és betegségeket. Külön-külön tárgyalja az egyes növény- és állatfajoktól előidézett károkat. A gombabetegségeket 38, a rovarkárosításokat 119 oldalon részletezi. Szól az erdőgazdaság szempontjából hasznos élőlényekről is. A fürkészdarazsak és legyek fontosabb fajainak szerepét és jelentőségét kellőképpen méltatja. Pl. megemlíti azt is, hogy az *Ernestia rudis* Fall. fürkészlégy az *erdeifenyő-bagoly* tömeges elszaporodásának a letérése körül sokszor nagy szerepet játszik, továbbá azt, hogy Annaburgban az *erdeifenyő-araszoló* petéit a *Trichogramma evanescens* West. fürkészdarázs 80%-ig fertőzte meg. (1936.)

Talán legkitűnőbb fejezete a könyvnek a rovarok tömeges elszaporodását tárgyaló 33 oldal, amelyben a szerző igen sok, legújabb vizsgálatnak az eredményét adja világos áttekintésben. Idézek ebből egy mondatot: „Az összes eddigi végzett rovarnépszerűségi elemzések azt mutatták, hogy egy nemzedék fejlődési menetére egyetlen esetben sem csak egy tényező az irányadó, hanem mindig a tényezők több vagy kevesebb száma, amelyek egymás mellett és egymás után, majd erősebben, majd gyengébben hatottak a népesség sűrűségére, és megszabták ennek a nagyságát.“

A könyv negyedik része az erdő hajlamosságát és ellenállóképes-

ségét tárgyalja (299—316. oldal). Példákkal szemlélteti az egyes fák, majd az állományok idevágó tulajdonságait.

Az ötödik rész a betegség lefolyásáról és a különböző körtünetekről szól (317—348. oldal). Ismerteti a betegségek halmozódását, láncolódását és az ilyenféle különleges betegségeket is (lúchalál, tölgyhalál, stb.).

A hatodik rész a betegségek jelentős gazdasági hatásaival foglalkozik (348—354. oldal).

A hetedik rész „az ember ellenrendszabályai“ fő- és az „erdővédelem“ alcímet viseli. Ezt a szerző két szakaszra osztja: az „erdőegészségtan“- és „erdőgyógyítástan“-ra (*Waldhygiene* és *Waldtherapie*). Az elsőben (334—369. oldal) az egészséges, ellenálló erdők neveléséről szól, amelyek a betegségeknek a fellépését megnehezítik vagy éppen lehetetlenné teszik. „Az erdővédelemnek elsősorban az erdő egészségének kell lennie“ — mondja. Tárgyalja a megfelelő fajaj és fajta kiválasztását, az erdő ápolását, a hasznos élőlények védelmét, stb.

A „*Waldtherapie*“ fejezet (370—450. oldal) a betegségek elleni közvetlen védekezési eljárásokat (irtó rendszabályokat) ismerteti. Elsőnek veszi a betegség megállapítását és valószínű kimenetelét (diagnózis, prognózis), valamint az ezek felismerésére vonatkozó módszereket. Kimerítően részletezi a károsítók ellen alkalmazható műszaki, vegyi és élettani védekezési eljárásokat, és ezek módozatairól tárgyalagos bírálatot mond.

A könyv végén olyan összeállítást is találunk (451—459. oldal), amely a fák különféle szervein előforduló élettelen, növényi és állati károsítók neveit sorolja fel.

Egy könyv lelkiismeretes ismertetésében az esetleges tévedésekre és hiányokra is rá kell mutatni. Ezekről az emberi munka talán sohasem mentes. A szerző is helytelenül mondja a többsejtű fonalas gombák (*Eumycetes*) tárgyalásában azt, hogy az asco- és basidiospórák ivartalan szaporító szervek. Mint az eddigi könyvek általában, ez sem említi meg, ill. nem emeli ki több bogárfaj ismertetésekor azt, hogy az illető rejtetten élő álca élő vagy elhalt szövetekben szokott-e károsítani

Schwerdtfeger könyve klasszikus tömörséggel és alapossággal megírt munka. Mondatai rövidek, de szabatosak és világosak. A 479 oldalon hatalmas anyagot tár elénk, amelyben a korszerű erdővédelemten minden kérdéséről átfogó és kitűnő tájékoztatást nyújt. Mind az elméleti, mind a gyakorlati szakember sok új értékes adatot, megállapítást és élvezetes olvasmányt kap a műben, ezért annak egyetlen igazi erdész asztaláról sem szabad hiányoznia. A felsorolt hatalmas irodalom igen megkönnyíti az erdővédelemmel foglalkozók kutató munkáját.

Dr. Haracsi Lajos.

Nagy Márton: Szűcsipari szakkönyv. III. kiadás. (Debrecen, 1942.)

A szerző, aki maga is ezüstkoszorús szűcsmester és szakoktató, kétségtelenül egyik legkiválóbb képviselője iparának, mert nagy gondal, igen világosan megírt, még a kívülállók részére is érthető munkája rövid idő alatt már a harmadik kiadást érte meg.

A kitűnő munka teljes részletességgel ismerteti a szörmék kikészítését, feldolgozását és festését. Érdemesnek tartottuk a megemlítésre már csak azért is, mert aki kezébe veszi, csodálkozva fogja látni, milyen komoly értéket jelent egy-egy gerezna, ha első perctől kezdve kellő gondozásban részesül és szakavatott kezek alakítják prémme.

A kitűnő papírra nyomott 120 oldalas kötet nem éppen olcsó, (ára 30.— P), de az 52 rajz és számos fénykép sokszorosítása se volt csekély költség.

Befejezőül a madár- és állattömésekről is megemlékezik, tehát valóban hasznos vezérfonalat ad a prémmel foglalkozók kezébe.

HAZAI FOLYÓIRATOK.

A Magyar Mérnök- és Építész-Egylet Közlönye. (78. kötet, 1944.)

8. sz. — *Széchy K. dr.*: A szablyai Tisza-híd építése. — *Márkus A.*: Budapest építési és népesezési fejlődése 1880. és 1940. között. — *Vidéky E. dr.*: A fogaskerék tárgykör jelöléseinek rendszerbe foglalása.

9. sz. — *Mosonyi E.*: A visóvölgyi víztározó medence. — *Török K.*: A vasbetontalpak gazdaságossága. — *Vidéky E. dr.*: Homlokkerékfoga-
zások számításainak ellenőrzése. — *Krus A. dr.*: Nyersvasgyártás forgó
lángkemencében.

A Műszaki Világ. (VIII. évf. 1944.)

8. sz. — —: Új óriás szállítógépek.

9. sz. — —: A nemzet védelmi harcának nagy problémáival foglalkozott elsősorban a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet közgyűlése. — —: A gyapot 1941. évi világtermelése.

A Természet. (XL. évf. 1944.)

4. sz. — *Nadler H.*: Egy április reggel a Szepességben.

A Vadászkutya. (V. évf. 1944.)

4. sz. — *Forti J. dr.*: Kutyatartás és az ebadó. — *Janovich L.*: Egy vadásznap Örkényben. — *Kiss F. dr.*: Milyen munkatjesítményt követelünk meg vérebeinktől? (2., bef. közl.)

Az időjárás. (XLVII. évf. 1943.)

11—12. sz. — *Balleneger K.*: Hőségperiódusok. — *Egyed L.*: Mágneses anomáliák értelmezése a vertikális és horizontális intenzitásgörbe egyesítése alapján. — *Bacsó N. dr.*: Az 1942. évi hűvös időjárás a Nagyalföldön. — *Berkes Z. dr.*: Megváltozott-e az éghajlat? — *Bacsó N. dr.*: Időjósok és a gazdaközönység. — *Ozorai Z. dr.*: A higanyos légnyomásmérő adatainak alkalmazott javításokról. — *Réthly A. dr.*: Éghajlati szemelvények Grönlandról. — *Bacsó N. dr.*: Magyarország időjárása 1943 szeptember és október havában.

Bányászati és Kohászati Lapok. (LXXVII. évf. 1944.)

8. sz. — *Fekete S.*: Megfigyelések aranyércek ciánlúgzásánál az üzemi ciánoldattal kapcsolatban. — *Egyed L. dr.*: Felszínalatti táblás előfordulások adatainak meghatározása gravitációs és mágneses mérések alapján. — *Relkovic N. dr.*: Újbánya bányászatának legrégebb emlékei 1700-ig. (2. közl.)

9. sz. — *Schmidt E. R. dr.*: Geomechanikai tanulmányok a nagytektonika és a bányageológia köréből. (1. közl.) — *Relkovic N. dr.*: Újbánya bányászatának legrégebb emlékei 1700-ig. (2., bef. közl.)

Bástyánk. (4. évf. 1944.)

4. sz. — *Hábel Gy.*: Egyetemünk ifjúsága a statisztika tükrében. — *v. Sebők L.*: Két ember elindul. — *Szanyi J.*: A magyar észjárás. — *Benedek A.*: Csöd. — *Szónyi G.*: Kodály Zoltán. — *Keresztesi B.*: Ce passeport expire. — *Faller J.*: A Bánya-, Kohó- és Erdőmérnökhallgatók Ifjúsági Körének multjából. (6. közl.) — *Bercsenyi L.*: Probléma. — *Gulyás J.*: Országjáró Kamaraszínház Sopronban.

Botanikai Közlemények. (XLI. kötet, 1944.)

1—2. sz. — *Soó R.*: Dr. Rédl Rezső emlékezete. — *Moesz G.*: Magyarország piroslikacsú Boletusai. — *Balázs F.*: A növényzociológiai felvételek készítésének újabb módja. — *Boros Á.*: Florisztikai érdekeségek a Bácskából. — *Mándy Gy.*: Paprika-rendellenességek. — *Horváth A. O.*: A szentgotthárdi apátság erdeinek növényzete. — *Bánhegyi J.*: A Balaton környékének Laboulbenia-féléi. — *Boros A.*: A Muraköz néhány érdekes növénye. — *Keller J.*: Megjegyzések a *Veronica aquatica Bernh.* nomenklaturájához. — *Priszter Sz.*: Adventív és szubszpontán növények Budapestről.

Fás Tudósító. (III. évf. 1944.)

15—16. sz. — *Rónay Gy.*: Az akác multja és jövője. — *Földváry L. dr.*: Kemény kádárfatermelés. — *Ifj. Sorg A.*: Néhány szó a barakokról. — *Telegdy K. L. dr.*: A facukorgyártás lehetőségei hazánkban. — *Kirchmayer Ö.*: A fa mesterséges szárítása.

17—18. sz. *Riszdorfer L.*: Irányított gazdálkodás. — *Komlóssy Gy. dr.*: Az épületfa korhadása.

Gazdatisztek Lapja. (XLVIII. évf. 1944.)

5. sz. — *Liszy E. dr.*: A magyar mezőgazdaság úttörői. — *Faber Gy.*: A M. G. O. E. évi jelentése 1943. évi munkásságáról. — *Klie L.*: A vincellér is gazdatiszt. — *Tompa L. dr.*: A földművelés képesítéshez kötése. — *Rosos Ö.*: Gazdatiszti utánpótlás.

Halászat. (XLV. évf. 1944.)

4. sz. — *Jászfaluşi L. dr.*: A fejes domolykó. — *Rotarides M. dr.*: Erdélyi halfogások tudományos eredményei. — *Mika F. dr. és v. Varga L. dr.*: A dunai galóca. — (4. közl.) — *Lukács K. dr.*: Magyar halászati szakirodalom 1916—1940. (2. közl.) — f. s—: A délvideki halászati szövét kezeteiről. — *K. M.*: Süllőivartás telelőben.

Kémikusok Lapja. (V. évf. 1944.)

5. sz. — *Simó B. dr.*: Porelhárítás. — *Jáky M.*: Elméletek és újabb eljárások a növényi olajnyerés terén.

Kertészeti Szemle. (XVI. évf. 1944.)

5. sz. — *Kiss Á.*: Taraxacum kok-saghyz. — *Görgényi L.*: Draena-Cordyline. — *Velich S.*: Törpe alma- és körtefák termőrézseinek kialakítása. — *Acsádi J.*: Kisállattartás a kereskedelmi kertészet kiegészítője. — *Horváth J.*: A könyvvitel fogalma és tárgya.

Köztelek. (XII. évf. 1944.)

15. sz. — *Surányi J. dr.*: Cirok-dolgok. — *Prettenhoffer I.*: Műtrágyák és talajjavító anyagok. — *Csepinszky B.*: A tenyészanyag kiválasztásának jelentősége a mangalicatenyésztés jövője szempontjából. — *Kovács J. dr.*: A somkórómérgezés. — *Tangl H. dr.*: A havasi gazdálkodás jelentősége. — *Harmath K.*: A paradicsom nemzetgazdasági jelentősége és lugasszerűen való termesztése.

16. sz. — *Ajtay Ö.*: Burgonyatermesztés a Nyíren. — *Tiborc E.*: Néhány szó a gyapottermesztésről. — *Csapó Gy.*—*Csukás Z. dr.*: „Kérelk, én bikatenyésztő vagyok!” — *Berényi D. dr.*: A talaj és talajmenti levegőréteg felmelegedése és az ezzel kapcsolatos folyamatok.

17. sz. — *W. B.*: Miképpen módosul a mezőgazdasági termelési és beszállítási kötelessége az 1944/45. évben. — *Szónyi M.*: Mélyen vagy sekélyen kapáljuk a kukoricát. — *Szilárdy Sz. dr.*: Védekezés a lovak vastagbél-férgessége ellen. — *Manninger G. A.*: „Adatok a magyar cukorrépa fajtakérdéshez.”

18. sz. — *W. B.*: Miképpen módosul a mezőgazdaság termelési és beszállítási kötelessége az 1944/45. évben? — *Westsik V.*: Hozzászólás a „Burgonyatermesztés a Nyíren” című cikkhez. — *Réthy A. dr.*: A csapadék rendkívüli eloszlása 1943-ban. — *Pörnecei J.*: Takarékos zöldtakarmányozás.

Magyar Méh. (65. évf. 1944.)

5. sz. — *Bázler B.*: „Gazdaságos méztermelés.” — *Csajághy K.*: Méhek és virágok. — *Kismarton A.*: A méhcsaládok észszerű tavaszi serkentő etetése és zord időben való lezárása. — *Szalai G.*: A fekvőkaptárral való méhészkedés egyik módja. — *Ormándlaky K.*: Fekvő vagy rakodó? — *Várallyay B.*: A csemegelépesmész termelésének legegyszerűbb módja.

Mezőgazdasági Közlöny. (XVII. évf. 1944.)

4. sz. — *Mayer B.*: Németország háborús termelési politikájáról. — *Berényi D. dr.*: Mezőgazdasági termelésünk a két háború között. — *M. B.*: Dánia szerepe Európa közellátásában

Nimród Vadászlap. (V. évf. 1944.)

11. sz. — *Zsindely F.*: Az 1943. évi vadásztrofeák bemutatása. — *Nadler H.*: A selejtezésről és a selejtes agancsok bírálatáról. — *Geist G.*: Kiállítási tanulságok. — *Eidenpentz K.*: A csapdázásról. — *Dorning H. dr.*: Búcsúzás a sólymoktól.

12. sz. — *Szedzerjei Á.*: Szarvasbögés 1943-ban. — *Boross P.*: Mikor lehetünk ismét foglyot?

13. sz. — *v. Szűcs D. dr.*: A fogoly kevésbé ismert életjelenségeiről. — *Kittenberger K.*: Egy februári vadásznapi. — *Eidenpentz K.*: A farkasok nyomán. — *G. Lelovich Gy.*: Kacsapedzés.

Technika. (25. évf. 1944.)

4. sz. — *Gruber J. dr.*: A szárnylapátos szellőző méretezése és üzeme. — *Harkányi J.*: A miskolci Vay-úti Sajóhid újjaépítése. — *Polster A. dr.*: Klórezüst fényérzékeny rendszerek. — *Hornung A.*: A közbőrülés mai állása. — *Szilvágyi I.*: Építmények súlyedésvizsgálata.

Természettudományi Közlöny. (76. kötet. 1944.)

4. sz. — *Vitáris I.*: A szénkutatósról. — *Keve A.*: Az ötvenéves Madártani Intézet. — *Aczél M.*: A legújabb növényvédőszer, a pentaklórdifeniletán. — *Weber J.*: Kórtan és egyéniség. — *Réthy E. dr.*: A hegyi betegség magyar kutatói. — *Kolosváry G. dr.*: A tengervíz, mint tápanyagforrás.

Túrista Értesítő. (IX. évf. 1944.)

4. sz. — *Karafiáth J.*: Emlékezés Berzeviczy Egyedről. — *Tattay P.*: A túravezetőképzés népszerűsítése és a vezetőképzés. (2. bef. közl.) — *Dobiecky S. dr.*: A túristaság ideológiája. — *Kristóf S.*: A Szövetség magashegymászó tanfolyama.

Vadászat-Halászat. (XII. évf. 1944.)

7. sz. — *a. Baiogh A.*: Ki felelős a medvekárokrért? Veszedelmes-e az emberrel szemben a medve? — *Vásárhelyi I.*: Új pisztrángok a magyar faunában.

Vadászujság. (IV. évf. 1944.)

11. sz. — *Sz. Burgyán A.*: „Ami az eddigi vadásztörvényekből maradt.” — *Kenyeres J.*: Adatok a rókarüh elterjedéséről. — *Panka K. dr.*: Néhány adat a madarak fészekrakásáról. — *Stankowsky J.*: Egyről-másról.

12. sz. — *Szent-Ivány G. dr.*: Helytállás. — *v. Szücs D. dr.*: A szárnyas vad lassú szaporodásának okai. — *A. Balogh A.*: A gyutacs kérdés megoldása. — *Leudár L.*: Hozzászólás a „Rókarüh“-höz. — *Mészáros P.*: A Frommer-fegyverek löképesége.

KÜLFÖLDI LAPSZEMLE.

DER DEUTSCHE FORSTWIRT. (1944. 17/18—33/34. sz.)

Eberts: A munka a paraszterdőben. (Die Arbeit im Bauernwald.) 65—68. old.

A Németbirodalom összes erdőterületének 26,6%-a a 100 ha-n aluli — természetes vagy jogi személyek birtokában lévő — paraszterdőkre esik (1939). Ezeknek a teljesítőképessége — akárcsak nálunk — lényegesen alatta marad az állami és egyéb, belterjesen kezelt nagy erdőgazdaságokénak. Nem csodálhatjuk tehát, hogy ma, amikor a fa közgazdasági jelentősége óriási mértékben megnövekedett és minden legcsekélyebb mennyiségre is nagy szükség van, Németország felelős szakkörei a legfontosabb erdőgazdaságpolitikai feladatnak tekintik a paraszterdők hozadékának a növelését.

Ennek a jegyében látott napvilágot a múlt évben két fontos rendelet. Az első a törpeerdők tulajdonosainak birtokos társulatokká való tömörülését követeli meg, a másik pedig a magánerdőgazdaságok felügyeletére hivatott állami hatóságokat a paraszterdők ügyeinek intézésére szolgáló különleges igazgatási szervekkel bővítette ki. Végül pedig ez év február 7-én megjelent a birodalmi erdőmester rendeleteként a „Vezérfonal a paraszterdőkben végzendő munkához“, és igazi német alapossággal évtizedekre megszabta a fejlődés útját. A négy fejezetre tagolt utasítás nemcsak a „paraszterdő“ fogalmát határozza meg pontosan, hanem az összes számbajöhető körülmények gondos mérlegelésével állapítja meg a belterjesség fokozása érdekében szükséges teendőket. Ezek legfontosabbjai: a falusi lakosság kellő kioktatása s az erdő megbecsülésére nevelése, valamint az általános talaj- és birtokviszonyok állandó javítása.

Dieterich: A gömbölyvegfa-árak költségekhez arányított szabályozásának erdészeti vonatkozásai. (Forstliche Belange einer kostengemäßen Regelung der Rundholzpreise.) 73—77. old.

A faárak végleges rögzítése Németországban sem sikerült, mert hiszen a termelést befolyásoló tényezők (munkabérek, anyagárak) ott is változtak, annak ellenére, hogy a rögzítés rendszere sokkal átfogóbb és szigorúbb volt, mint pl. nálunk.

A szerző az árak megállapításakor figyelembeveendő körülmények, ill. ezek egymásra hatásának a beható vizsgálata során arra a következtetésre jut, hogy végzetes hiba lenne helytelen árpolitikával megfosztani az erdőgazdaságot a tevékenységéhez elengedhetetlenül szükséges jövedelmezőségtől, és azt javasolja, bizza a kormányzat az árak megállapítását — az iparban alkalmazott példa szerint — egy komoly szaktestületre.

Gösswald: A fatermés gyarapítása az erdő egészségi állapotának a vöröshangya szaporítása útján történő javításával. (Holzgewinn durch Waldhygiene mittels Vermehrung der roten Waldmeise.) 81-84., 97-99. o.

Rösler Pálnak a lapunk 1941. évi VIII. füzetében közölt tanulmánya már részletesen kifejtette, milyen szinte felbecsülhetetlen védelmi szolgálatot végeznek a hangyák az erdőben. A szerző néhány igen érdekes újabb adatot közöl erről a tárgyról és leírja a hangyák mesterséges elszaporításának a legmegfelelőbb módjait is.

Swart: A fafuvarozás megszervezése. (Über die Organisation der Holzabfuhr.) 89—91. old.

A gróf Hohenstein uradalomban alkalmazott eljárást írja le, amely valóban iskolapéldája a német szervezőképességnek.

Lustig: Köztesművelés az erdőben. (Zwischenkultur im Forst.) 91—92. old.

Rozsnak zabbal történő elegyes vetésével Morvaországban igen kedvező terméseredményeket értek el.

Stöck: Az erdeifenyő felújítása természetes úton. (Nochmals: Die Verjüngung der Kiefer im Lichtwuchsbetrieb.) 100—101. old.

Kellő gondossággal még mostoha termőhelyi körülmények között is fel lehet újítani az erdeifenyőt természetes úton, legfeljebb némi talajelőkészítéssel kell segítségére sietni.

Schirmer: Az erdő mint adótárgy. (Der Wald als Steuerquelle.) 105—106. old.

Pénzügyi szakemberek néhány helytelen, az erdő jövedelmezőségét veszélyeztető megállapításával száll vitába.

Frank: Példa a fafuvarozó szervezet működésére. (Ein Beispiel über die Tätigkeit eines Holzabfuhringes.) 113—116. old.

Tauberbischofsheim kerületben a fuvarosok 1 év alatt nemcsak az esedékes termelés teljes anyagát, hanem az előző évekről visszamaradt 25.000 m³ fát szállították el hiánytalanul és kedvező gazdasági eredménnyel.

A szerző részletesen ismerteti a fuvarozás előfeltételeit, a szervezés módját, a fuvarosok ellenőrzését, a nekik nyújtott segítséget, jutalmakat, a fuvarbérek alakulását, a lakosság egyre hatékonyabb bekapcsolódását a közösségi munkába, végül az erdőgazdaságok és a szervezet közötti kapcsolatok elmélyülését. A jellegzetesen német példa eredményei igen figyelemreméltók.

Rubner: Jellegszerinti gyérités elegyetlen lúcosokban. (Typendurchforstung im Fichtenreißstand.) 121—123. old.

A szerző huzamosabb idő óta folyó vizsgálatai során megállapította, hogy a németországi lúcfenyőnek két szélsőséges fajtája van, a hosszútűjű „fésűs-lúc“ (*Kammfichte*) és a rövidtűjű „Plattenfichte“.

Mivel az előbbinek a magassági növekvése lényegesen erőteljesebb, az állományok fokozatos javítása érdekében a gyéritések során ennek az előnyben részesítésére kell törekedni.

Az ilyen újszemponitú munka azonban igen nagy figyelmet kíván, mert a jellegzetes két fajta között átmeneti alakok is vannak. A fák korával együtt a tűhosszúság is módosul, ezért a 20 éven aluli állományokban még nem szabad az eljárást alkalmazni.

Rupf: Miért van szükség a paraszt-erdőbirtokosok tanítására? (Warum Waldbauerlehrgänge?) 123—126 old.

Németországban is a paraszterdők teljesítménye a legkisebb, ezért már 1937-ben külön szakiskola létesült a bajorországi Hohenkammer-ban az ilyen erdők birtokosainak megfelelő kioktatására. A hathetes tanfolyamok minden évben november 1-től március 31-ig tartanak és a legszükségesebb tudnivalók közlésén kívül igen nagy súlyt vetnek a gyakorlati bemutatásra. A szerző közölte tanyag valóban biztosítéka annak, hogy Németország paraszterdeinek a történetében új fejezet kezdődött.

Wersin: Mondjunk le a fáról? (Abkehr vom Holz?) 126—127. old.

Noha Európában egyre fogy az erdő, viszont a beton, a vas és a műanyagok mindinkább tért hódítanak, az emberiség sohasem mondhat le a fáról, mint értékes nyersanyagról, nemcsak mert kiváló tulajdonságait nagyra értékeli, hanem mert elszakíthatatlan szálak fűzik az élő természethez.

Gläser: Cserzőkéreg-termelés gőzzel. (Gerbrindengewinnung durch Dämpfungsentrindung der Eiche.) 129—133. old.

A tavaszi cserkéreghántásnak a rendelkezésre álló idő rövidege és a mezőgazdasági munkák mindig igen komoly nehézségeit okoznak. A télen döntött tölgyekről viszont nem lehet lehántani a kérget. A német erdőgazdaság műszaki központja (*Technische Zentralstelle der deutschen Forstwirtschaft=TZF*) ezért 1941-ben beható vizsgálat alá vette azt az eljárást, amelyet egy luxemburgi telep alkalmaz — régebbi francia próbálkozások nyomán — a kéregnek gőzölés útján történő eltávolítására.

Az eredmények igen biztatók, de mert az ilyen hántás különleges gyáripari berendezést igényel, a háború befejezése előtt aligha lehet szó nagyobbarányú „gőzhántás”-ról.

INTERNATIONALER HOLZMARKT. (1944. 9—16. sz.)

Vetiska: A faszén mint szilárd hajtóanyag. (Festkraftstoff Holzkohle.) 9. sz. 29—36. old.

A géperejű járművek hajtására az olajhiány miatt egyre fokozódó mértékben használják a fát és újabban különösen a faszént. A szerző a faszén tulajdonságainak és a hajtóanyagként vele szemben támasztott követelményeknek a rövid ismertetése után a faszénégetés mai eljárásait tárgyalja bővebben, különösen pedig a retortaszénítésnek azokat a módjait, amelyek költségesebb ipari berendezések nélkül is lehetővé teszik a termelő erdőgazdaságnak a motorhajtásra alkalmas faszén gyártását. A szükséges létesítmények legcélszerűbb megoldását rajzban is bemutatja és felsorolja a különféle eljárásokkal kapott szén jóságára vonatkozó adatokat, valamint a szénítés körülbelüli költségeit is.

Flatscher: A faárak háború után. (Die Holzpreise nach dem Krieg.) 12. sz. 16—19. old.

Szó szerint ideiktatjuk a szerző végső következtetését: „A faárak felemelése úgy, hogy az árak általános szilárdságát és a pénzpiac fejlődését ne zavarja, sem pedig a nép életszínvonalának a süllyedését ne okozza, a fának mint nyersanyagának régen megérdemelt értéknövelése lenne. Egyben pedig a legcélravezetőbb módja a fapocsékolás és pusztítás megakadályozásának, illetőleg a leghatásosabb buzdítás — erdők teljesítőképességének a növelésére. Nagyban hozzájárulna ahhoz, hogy az állam pénzügyi gondjait a háború után megkönnyítse és a hadi adósságok egy részét fedezze. Nehéz lenne megérteni, ha ezekről az előnyökről le akarnánk mondani csak azért, mert az áremelésben sokan pusztán az erdőbirtok kedvezményezését látják.”

Frohlich: A fa célszerű tárolása és legjobb szállítási módja. (Über die zweckmässige Lagerung und den besten Transport des Holzes.) 13. sz. 19—21. old.

A hosszú ideig tartó máglyázás a tapasztalat szerint revesedést okoz, ha tehát a termelés után nem lehet a rönköket azonnal a fűrészre vinni, ajánlatos őket lekeregelve a vágásban hagyni. Szállítás közben

ügyelni kell arra, hogy nedvesség ne érje a fát és ezért a kifuvarozás meggyorsítása — megfelelő utak, vasutak, stb. építésével — lényegesen emeli a fűrészáru-kihozatalt.

Reuter: A rönkö-tér mint az üzem megítélésének fontos tényezője. (*Der Rundholzplatz, ein wichtiges Moment in der Beurteilung des Betriebes.*) 13. sz. 33—36. old.

A fűrészáru minőségét kétségtelenül a gömbölyegfa-mennyiség helyes tárolása is nagymértékben befolyásolja. A leghelyesebb megoldásokat a szerző rajzban is bemutatja.

Rose: Új módszer a fal hőmérsékletének a megállapítására. (*Eine neues Methode zur Bestimmung der Wandtemperatur im Raumklima.*) 13. sz. 36—38. old.

Zárt helyiségek „éghajlat”-át az elhatároló falak nem kis mértékben módosítják. Ennek a hatásnak a mérésére ma már korszerű eljárások állnak rendelkezésünkre; a szerző ezekről ad rövid felvilágosítást.

Fröhlich: A fagazdaság iparosításának a lehetőségei Délkelet-Európában. (*Industrialisierungsmöglichkeiten auf dem Gebiet der Holzwirtschaft in Südosteuropa.*) 14—15. sz. 16—17. old.

A fűrésztelepek korszerűsítésének, a hulladék belterjesebb kihasználásának, továbbá fát, valamint fatermékeket feldolgozó vegyi üzemek létesítésének a szükségét hangsúlyozza.

Kalnins: Fűrészporból és fahulladékból készült brikett fagázüzemhez. (*Sägespäne- und Holzabfallbriketts für Holzgaserzeuger.*) 14/15. sz. 29—30. old.

A Rigában végzett kísérletek eddig igen biztató eredményeket hoztak.

Vogel: Benzín- és villanyhajtású motorfűrészek. (*Motorsägen mit Benzin- und elektrischem Antrieb.*) 14/15. sz. 30—33. old.

A legújabb gyártmányokat mutatja be fényképeken is.

Belani: Szalagfűrészek és kezelésük. (*Über Bandsägen und deren Behandlung.*) 14/15. sz. 33—35. old.

A gyakorlat számára legfontosabb tudnivalók célszerű, világos összefoglalása.

Flatscher: A pénzpiac és az erdőgazdaság. (*Geldmarkt und Forstwirtschaft.*) 16. sz. 15—17. old.

Az erdő a legbiztosabb befektetések egyike. A háborús követelmények miatt elrendelt túlhasználatokat azonban nem szabad hadinyereségnek számítani, mert a tartamos gazdálkodást súlyosan érintik; ennek a tételnek a helyességét a pénzügyi hatóságoknak is el kell ismerniök.

A Wyssen-féle kötélpálya. (*Der Seilkran Wyssen.*) 16. sz. 29—33. old.

A Bern kantonban épített különleges berendezés segítségével a legnehezebb terepviszonyok ellenére is gazdaságosan lehet a fát a völgyekbe szállítani, tehát az eljárás igen alkalmas feltáratlan erdőrészek kihasználására.

KÜLÖNFÉLÉK

HALÁLOZÁSOK.

Hermann Miksa †

Hazánk műszaki világának, ősi Alma Materünknek, de az egész magyar közéletnek is nagy gyásza van.

Hermann Miksa okl. gépészmérnök, m. kir. titkos tanácsos, nyug. műegyetemi ny. r. tanár április hó 28-án, életének 76. évében, Budapesten elhunyt.

A Megboldogult Selmechbányán kezdte tudományos pályáját, mint a volt M. Kir. Bányászati és Erdészeti Főiskola tanára, és mély tudásával, kitűnő előadói készségével rövid működése alatt is maradandó nyomot hagyott szakoktatásunk történetében.

A Műegyetemen két éven át volt a gépészmérnöki osztály dékánja, az 1933/1934. tanévben pedig tanártársai bizalma a rektori méltósággal tisztelte meg.

Széleskörű tapasztalatainak és kitűnő gyakorlati érzékének az elismerése volt, amikor a *Kormányzó Úr Ó* Főméltósága 1926 októberében a kereskedelemügyi minisztérium vezetésével bízta meg; ezt a tisztét közel 3 évig látta el eredményes munkában az ország javára.

Kivételes képességeit kartársai kezdettől fogva nagyra értékelték; a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet, valamint a Magyar Mérnökök és Építészek Nemzeti Szövetsége tiszteletbeli tagjává választotta.

Nevét a külföld is jól ismerte. Mint szakember és mint politikus egyformán nagy szolgálatoakat tett hazájának és a mérnöki kultúrának; a Magyar Érdemrend, a finn Fehér Rózsa-rend és a lengyel Polonia Restituta-rend nagykeresztje voltak a látható jelei a legfelsőbb hivatalos körök elismerésének.

Mint Sopron város képviselőjét meleg szálak fűzték Alma Materünk jelenlegi székhelyéhez; ajtaja minden kérelem előtt nyitva állt, és nemes szíve mindenütt segített, ahol csak tehette.

A magyar erdőgazdaság őszinte tisztelettel áldoz fenekölt emlékének.

*

Reisz Ferenc m. kir. erdőmérnök, a fehértiszai m. kir. erdőgondnokság vezetője, karp. őrzető a Győr várost ért április hó 13-i terrorlégítámadás alkalmával, életének 34. évében hősi halált halt.

Szorgalmas, törekvő fiatal kartársunk az állami erdőmérnöki kar egyik komoly ígérete volt; frissen hantolt sírjánál mélységesen megrendült lélekkel búcsúunk tőle.

*

Vigh József ny. m. kir. főerdőtanácsos rövid szenvedés után Tapolcán elhunyt.

Stégmeier Ödön ny. erdészeti shiv. főigazgató, hűséges tagtársunk, április hó 13-án 80 éves korában Budapesten elhunyt.

Nyugodjanak békében!

SZEMÉLYI HIREK.

A *Kormányzó Úr Ó* Főméltósága a m. kir. iparügyi miniszter előterjesztésére *dr. Vér Tibor* miniszteri tanácsost államtitkárrá kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter az 1.750/1944. M. E. számú rendelet alapján szervezett Faforgalmi Központ elnökévé *vitész Simon-*

Kay Gyula m. kir. gazdasági főtanácsost, a Latorca Gazdasági és Ipari Rt. vezérigazgatóját, alelnökévé pedig *Vági Márton* miniszteri műszaki tanácsost kinevezte.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Prüger Henrik* m. kir. főerdőmérnököt az ungvári m. kir. erdőhivatal vezetésével megbízta.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Fodor Sándor* m. kir. erdőtanácsost Telkibányáról Diósgyőrbe helyezte át és megbízta a bánya-bükki m. kir. erdőhivatal vezetésével.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *Bisztika Géza* m. kir. főerdőmérnököt Nagybereznáról Husztra és *Sass Barna* m. kir. erdőmérnököt Husztról Nagybereznára áthelyezte, előbbnevezettet a huszti m. kir. erdőfelügyelőség vezetésével, utóbbnevezettet pedig a nagybereznai m. kir. erdőfelügyelőségi kirendeltség vezetésével bízta meg.

A m. kir. földművelésügyi miniszter *vitéz Rhédey László* m. kir. főerdőmérnököt Szovátáról a m. kir. erdőigazgatósághoz Komáromba áthelyezte.

FEKETE ZOLTÁN SZÉKFOGLALÓ ELŐADÁSA A MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADEMIÁN.

Szépszámú közönség előtt lépett az Akadémia dobogójára április hó 24-én délután szakoktatásunk egyik legkiválóbb képviselője, *Fekete Zoltán* egyetemi ny. r. tanár, hogy levelező taggá történt megválasztása alkalmából székfoglalóját megtartsa.

„Egykorú tölgyeseink növekvése és összetétele“ c. előadásában olyan tárgyhoz nyúlt, amely a fának egyre növekvő közgazdasági jelentősége folytán és a magyarságnak a tölgy iránt megnyilatkozó hagyományos szeretetére való tekintettel méltán kelthette fel a kívülállók érdeklődését is.

Az előadónak alig 30 perc állott csak rendelkezésére, részletekbe tehát nem merülhetett el, de amit *Fekete Zoltán* kitűnő magyarsággal szövegezett, szabatos mondatokban, a fogalmak pontos, mindenki számára érthető meghatározásában és végül a rajzábrák kitűnő összeállításában a hallgatósága elé tárt, meggyőzően igazolta, hogy a nagynevű néhai apának mindenben méltó fia lépett a nyomdokaiba legelső tudományos intézményünk munkaterületén is.

Marek József szakosztály-elnök, az állatorvosi kar világhírű magyar képviselője, meleg szavakkal méltatta *Fekete Zoltán* eddigi tudományos működését a tagsági oklevél átnyújtásakor; a felemelő ünnepély mindnyájunk lelkes öröme volt.

A magyar erdőmérnöki kar jogos büszkeséggel, őszinte szeretettel üdvözli *Fekete Zoltánt* legszebb kitüntetése alkalmából, és hazánk javát szolgáló önzetlen további munkájára Isten áldását kéri. M.

AZ ERDŐPUSZTÍTÁS HATÁSA A HÁROMSZÉKI MEDENCE ÉS A BARCASÁG ÉGHAJLATÁRA.

A földi élet egyik alaptörvénye, hogy az összes viszonyai bizonyos egyensúlyállapot felé törekszenek, és a legegészségesebb viszonyok azok, amikor ez az egyensúlyállapot a legtökéletesebb. A legnagyobb hibák ott szöktak keletkezni, ahol az ember — többnyire esztelen kapzsiságtól vezetve — pusztító kézzel avatkozik a természet munkájába. Hogy a kapzsóság, pénzsomjúság, esztelenség, milyen tévútra vezetheti az

embert, annak sajnós, elég számos példáját lehetne felhozni. Ez vezetett Észak-Amerika roppant bölényállományának teljes kiirtására, ez fenyegeti kipusztulással az afrikai elefántot is, amelyből nemrég még 40—50 ezret öltek meg évenként. És ennek esett áldozatul erdőségeink javarésze is.

Az egészséges egyensúly állapotnak meg kell lennie mind a növényi, mind az állati élet területén. Tudjuk, hogy az énekesmadarak esztelen pusztítása a kártékony rovarok elszaporodására vezet, ebből viszont egyéb károkon kívül gyümölcsstermésünk romlása következik.

Az egészséges egyensúlyállapotnak meg kell lennie a beerdősített és szabad területek viszonyában is. Rendkívül téves az a felfogás, hogy ha valamilyen erdőterület nem hajt kellő hasznot, annak mezőgazdasági területté való átalakítása — ha megvan erre a lehetőség — már minden további nélkül megokolt.

Hogy az erdőségeknek a nedvesség tárolása, a vadvizek, a hóolvadás alkalmával egyszerre felszabaduló nagy víztömegek fékezése stb. terén milyen roppant nagy a jelentősége, általánosan ismeretes. Erdély nagy szerencséjére a viszonyok itt annyira kedveznek a természetes felújulásnak, hogy a pusztító erdőirtások, amelyeket nem követett mesterseges felújítás, mégsem vezettek elkarsztosodáshoz; de még így is olyan nagy hátrányok keletkeztek, hogy azokat első hallásra szinte elhinni is nehéz.

Eltelkintve attól, hogy az erdőségek messze vidékek vízrajzi viszonyait és ezzel a helyi éghajlatot is befolyásolják, a nagyobb kiterjedésű erdőségeknek éghajlat szempontjából többek között még két rendkívül fontos tulajdonságuk van. Az egyik a talajmenti szelekkel szemben mutatkozó fékező hatás, a másik, a bizonyos mértékű hőkiegyenlítő képesség. Különösen jelentőssé válik az erdőségeknek a talajmenti szelekkel szemben mutatkozó fékező hatása akkor, ha erdővel borított hegyvonulatokról van szó; ezek egyes vidékeket nagy mértékben meg is védhetnek bizonyos irányú szelek hatásától.

Egy nagy erdőségekkel körülvett medence esetében meleg nyári napokon a következő helyzet adódik: a beerdősítetlen, szabad területek, szántóföldek, rétek az erős napfény hatására összehasonlíthatatlanul nagyobb mértékben melegednek fel, mint az erdővel borított területek.

Az ily módon aránytalanul jobban felmelegedett szabad területek fölött a felhevített levegő felszáll, a hűvösebb erdőségek fölött ismét lebocsátkozik; helyi jellegű, kiegyenlítő légáramlatok keletkeznek, amelyek az erdő hűvösebb levegőjét a nyári hőségben izzó szabad területek fölé vezetik, de a hűvös erdőségek is melegebb levegőt kapnak a szabad területekről.

Éppen ellenkező a helyzet télen. Az erdőségekkel borított terület visszatartja a meleget, az erdősítetlen területek ellenben szabadon sugározzák vissza a hőt a világűrbe; a valamivel melegebb erdőségek felett felemelkedik a levegő, a szabad területek felett pedig leszáll, tehát ismét helyi kiegyenlítő légáramlások keletkeznek, de éppen ellenkező irányúak mint nyáron: az erdőségek felől enyhébb, melegebb levegő áramlik a szabad területekre.

Természetesen sokféle módosító körülmény játszhatik itt még közre, de lényegében ez a kölcsönhatás fennáll.

Már ebből is világosan láthatjuk, hogy az éghajlat terén milyen lényeges mérséklő, kiegyenlítő a nagyobb erdős területek hatása.

A Háromszéki medencét és a Barcaságot még nem is olyan rég hatalmas erdőségek védőfalként fogták körül. A nagy, pusztító erdőirtá-

sok Mária Terézia korában vették kezdetüket. Ennek a hatalmas erdőgyűrűnek nagymértékben megvolt az imént vázolt kiegyenlítő hatása, nem is szólva a nedvességelosztás, a vizek levezetésének szabályozása stb. körül kifejtett áldásos hatásáról. Mindez csökkent az erdőségek kiirtásának arányában.

A Háromszéki medencét és a Barcaságot úgyszólván teljes félkörben hegyvonulat zárja körül. Ma ennek a hegyvonulatnak nagy része letarolt terület, kelet felől jövő szárazföldi szelek szabadon zúdulnak a két medencére. A meleg időszakban a nyári monszunnak megfelelően a nyugati légáramlások az uralkodók, a hideg beálltával pedig a keleti szelek uralma következik és a „nemere“ árasztja el jeges lehelletével a két medencét.

Egész más volt a helyzet, amíg ezt a hegyvonulatot hatalmas erdőségek borították. Ezek a talajmenti szeleket lefékeztek, és a Háromszéki medence a Barcasággal együtt teljesen védve, télen valóságos meleg fészekben feküdt az erdős hegylánc közepette, nyáron pedig az erdőségek hűsítő hatása volt jótékonyan érezhető.

A mai ember kissé értetlenül hallja, hogy Erdélyt valaha „tündérekert“-nek nevezték. A Háromszéki és Barcasági medencéknek ma valósággal zord és szélsőséges az éghajlata, és semmi okát nem találjuk ennek az elnevezésnek. De teljesen érthetővé vált előttem, amikor hallottam, hogy Torján, Kézdivásárhely felett, az erdők aljában az annakidején ott élő gazdag családok meghonosította délszaki növények szabadon termettek, hogy Brassó városának szőlőhegyei voltak, amelyeknek elszámolásait a brassói városi levéltárban nemrég meg is találták, egyszóval, hogy a Barcaság és a Háromszéki medence éghajlata a mainál akkoriban jóval kedvezőbb volt. Itt egy teljesen kézzelfogható példában rendkívüli élességgel mutatkozik meg, hogy milyen mélyreható és jóvátehetetlen hátrányokkal járhat az esztelen erdőirtás,

De nem szabad a kérdés felett elhaladnunk az erdőpusztítás szociális hátterének érintése nélkül.

Vannak községek, amelyek számára az erdő állandó jólétet, szerény, de biztos megélhetést nyújtott, ezek ma vagy teljesen erdő nélkül maradtak, vagy pedig csak a réginél sokkal kisebb mértékű használat áll rendelkezésükre az erdő zömének kiirtása folytán, a nélkül, hogy ezért bármi is kárpótolná őket.

Természetesen szó sem lehet a régi állapot visszaállításáról. Viszont néhány évtized rendszeres munkája sokat javíthatna a helyzeten. De igazi és tartós eredményt csak akkor érhetünk el, ha nagyon mélyen a tudatunkba vessük azt az igazságot, hogy az erdő haszna nemcsak közvetlen, és nemcsak azokban a termékekben rejlik, amelyeket azok nekünk nyújtanak, hanem már maga az erdő létezése is óriási közvetett hasznot jelent, tehát a *beerdősített és erdősítetlen szabad területek közti helyes egyensúly fenntartása létérdeke az emberiségnek*. Az a szeretet, amely bennünk az erdő és annak szépségei iránt él, a Természettől belénk oltott helyes ösztön. Az erdő fái társaink, testvéreink a földi életben, esztelen irtásuk bűn és az emberiség mérhetetlen károsodására vezethet.

Gál Vilmos.

Az „Erdészeti Lapok“ 1944. évi V. füzetének a hirdetései.

A hirdetések díja: a szövegmagasság minden milliméteréért 1 P.
A legkisebb hirdetés ára 10 P. A *támpéldány ára darabonként: 3 P.*

SZEGEDI LEMEZGYÁR

ÉS FAIPARI RÉSZVÉNYTÁRSASÁG SZEGED

KÖZPONTI IRODA: CSANÁDI-UTCA 1. TÁVBESZÉLŐ: 10-47
GYÁRTELEPE: RÓKUSI FEKETEFÖLDEK 140. SZÁM
VÁSÁROL: BÜKK-, HÁRS-, ÉGER- ÉS JÁVORRÖNKÖT

(1211. sz.)

„SILVA“ ERDŐGAZDASÁGI VÁLLALAT

Thiringer János okl. erdőmérnök

KÖRMEND

Erdeimag-nagykereskedés.

Magpergetőgyár. ✧✧ Csemetekertek.

Központ: Körmend, távb.: 52 ● Fióktelep: Zalaegerszeg, távb.: 19

Ajánl: Kiváló minőségű, elismert legmagasabb csirakéességű, saját pergetésű **fenyőmagvakat**, hazai és szlavóniai származású **tölgy- és csermakkot**, mindennemű **erdészeti és gyümölcsmagvakat** erdőgazdaságok, gyümölcsfaiskolák és kertészetek részére. Mindennemű **erdei csemetéket, díszfenyőket, dísz- és sorfákat, díszcserjéket, rózsákat, gyümölcsvadoncokat** és **gyümölcsfákat**, valamint az összes egyéb **faiskolai termelvényeket** saját nagykiterjedésű és mintaszerűen kezelt csemetetelepeiről.

A **PICETOL** vadragás elleni védőszer magyarországi kizárólagos képv.

A Magyar Faiskolai Szövetség tagja

VESZ, ELAD: SZERFÁT, TÜZIFÁT ÉS FENYŐ-FÜRÉSZANYAGOT
ELVÁLLAL ÉS ELŐLEGEZ ERDŐKITERMELÉST
C S É P B É L A

OKLEVELES ERDŐMÉRNÖK, FÁNYAGKERESKEDŐ

I R O D A: BUDAPEST, IX., MESTER-U. 13. TÁVBESZÉLŐ: 130-593

F A T E L E P: BUDAPEST, ÉSZAKI TEHERPÁLYAUDVAR ÉS RÁKOS-
 CSABA, SZÉCHENYI-UTCA 10. SZ. TÁVB.: 490-069

ALAPÍTVÁ: 1932

(1184 sz.)

Szakvizsgázott **erdőőr**, többévi erdészeti és vadászati gyakorlat-
 tal, bármikori belépéssel állást keres, jelenleg felmondatlan állásban
 van. *Cseri István*, Köröspestes. (386. sz.)

Erdőőri állást keres 39 éves nő magyar állampolgár. Liptóújvárott
 végezte a szakiskolát és 17 évi gyakorlata van. Az összes erdészeti
 munkákon kívül a kertészethez is ért. Címe: *Olajos József* erdőőr, Kassa,
 Sánccpart-u. 1. szám. (422. sz.)

Erdőmérnök vezetése alatt álló erdőgazdaságban **erdőgyakornoki**
 állást keres 15 hónapi harctéri szolgálat után leszerelt, öskeresztény
 egyén. *Steltzer Károly*, Szentendre. (407. szám.)

MINDENFÉLE **KEMÉNYRÖNKÖT**
ÁLLANDÓAN **VÁSÁROL**

FURNÍR- ÉS

LEMEZMŰVEK RT.

GYÁR ÉS IRODA: ÚJPEST, VÁCI-ÚT 60. SZ.

TÁVB.: 294-812 • ÜZEMALAPÍTÁS: 1894

GYÁRTMÁNYAI:

FÜRÉSZELTFA • FURNÍR • ENYVEZETT
 LEMEZ • „STABIL” ASZTALOSLAP
 FADOBOZ • FASZALAG • SZÉKÜLÉS

EGRI ERDŐ ÉS FAIPAR R. T.

Fűrészek: Felnémet, Gyöngyös.

Alapítása: Gyöngyösi Parkettagyár k. f. t.

Parkettagyár: Gyöngyös.

Központ: Budapest, V., József nádor-tér 1.

Távbeszélő: 18-33-97., 18-33-91.

Táviratcím: EGERFA.

Uradalmi nagy erdészetünk részére keresünk kellően gyakorlott **erdőmérnököt** mielőbbi belépésre. Az ajánlatokat kérjük „Uradalmi Erdőüzem“ jellegre a kiadóhivatalba küldeni. (318. sz.)

Shakvizsgázott **erdő- és vadőr**, jó bizonyítványokkal és elismerő oklevéllel, állást keres. *Póczos István*, Gyálpusztá (Pest vm.). (477. sz.)

Két erőtéljes fiatalember a szakiskola előtti évre **erdőgyakornoki** állást vállalna díjtalanul. *Martini Béla*, Pestszenterzsébet, Desewffy-u. 68. *Nagy Emil* Pestszenterzsébet, Rózsa-u. 7. (427. szám.)

KERESZTÉNY CÉG!

Erdeti vetőmagvak: erdei, fekete, vörös-, jegenye- és lúcfenyő, szavatolt legmagasabb csíráképeséggel! Akác-, gledicsia-, korai-, hegyi- és zöldjuhar, magas-köris-, éger-, gyertyán és szelidgesztenye.

Kocsánytalan és kocsányos

tölgy makk!

Cser makk!

Bükk makk!

KÖSZEGI FENYŐMAGPERGETŐ ÉS FAISKOLÁK
WÄCHTER GYULA ÉS FIA, KÖSZEG, Vas vm.
 Távbeszélő: 42. sz. a déli órákban és esti 6 órától 46. sz.
 Sárogyencim: Magpergető Köszeg. — Postafiókárképző 24127. sz.

**Erdészeti
csemeték:**

erdei, fekete-, lúcfenyő, vörös-, sima-, jegenye-, ezüst- és Douglas-fenyő. — Akác-, tölgy-, cser-, éger-, magas-köris-, nyír-, gyertyán- és bükkcsemeték **elsőrendű minőségben!**

Gyümölcsvadoncok, sorfák, díszfenyők, díszbokrok

Kérjen ajánlatot.

A MAGYAR FAISKOLAI SZÖVETSÉG TAGJA

ALAPÍTÁSI ÉV 1918.

ERDÉSZETI MAGNAGYKERESKEDÉS

és csemetekerti cég

KEINER REZSŐ

okl. erdőmérnök

Budapest, XII., Névtelen-utca 7879/10.

Levélcíme: Budapest 2, postafiók 53.

Távbeszélő:

Sürgőny cím:

155-641

KEINERMAG BUDAPEST

(Őskeresztény cég)

AJÁNLOK: fenyő- és lombfa-magvakat, kocsányos-, kocsánytalan- és csermakkot fenyő- és lombfa-csemetéket.

VESZEK: tűzifát, szerfát, fűrészanyagot.

Mintegy 3000 kat. holdnyi erdőbirtokom kezelésére folyó év július 1-től egyévi próbaidőre **erdészt** keresek, aki egy kisgazdaságot is el tudna vezetni. A családi és eddigi szolgálati viszonyok s a fizetési igények megjelölése szükséges. **Gróf Zichy Meskó Jakab**, Boldogkőváralja.

Acs Ferenc

okl. erdőmérnök, fakereskedő és fatermelő

vesz erdőkitermelést, tűzifát és szerfát

**Tűzifa, kis- és nagyvasuti talpfa
állandóan raktáron**

Központi iroda: Budapest, V., Klotild-u. 4. sz. Távbeszélő: 111-853
Fatelepe és vill. faaprítóüzem: X., Kőbányai-ut VI. sz. kapu. Távb.: 13-11-12

Fekete-, kanadai-, fehérvár- és fűz-, valamint **hársfarönköket**

vesz minden mennyiségben és az
üzlet legelőnyösebb, legsímább
lebonyolítását biztosítja a

MAGYAR ÁLTALÁNOS GYUFAIPARI RT.,

BUDAPEST, V., TÜKÖR-U. 4.

VERSENYTÁRGYALÁSI HIRDETMÉNY.

A beszercei m. kir. erdőigazgatóság Besztercén 1944. évi június hó 5-én d. e. 11 órakor az erdőigazgatóság hivatalos helyiségében (I. em. 72. ajtó) nyilvános írásbeli versenytárgyalás útján eladja a Párva község tulajdonához tartozó „Magurics“ nevű erdő B. g. o. 4. és 6. erdőrészletében az 1943/44. évre kitűzött **16·4 k. h. rendes és rendkívüli vágásterület, valamint előhasználatra kijelölt 15 k. hold terület faállományát.**

Az eladásra kerülő erdő leírása a következő. Faállománya: bükk (0·8), fenyő (0·2); sűrűsége: 0·5; kora: 100—140 év.

Az erdőterület Párva község határában van, a községtől 5 km és onnan a Kisrebra máv.-állomástól kb. 17 km távolságra.

Az árverési feltételek az erdőigazgatóság segédhivatalában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Az ajánlattevők zárt borítékban lepecsételt ajánlataikat 1944. évi június 5-én d. e. 11 óráig adhatják be a beszercei m. kir. erdőigazgatóság árverési bizottságához.

Az ajánlatoknak tartalmazniuk kell a 45.500/1943. sz. K. M. rendelettel megállapított minőségi és vastagsági osztályok szerint a bükk-szerfára és a fenyőszerfára m³-enkint, a bükktüzifára ürm³-enkint felajánlott egységáratokat.

A bánatpénz 1.000.— P, azaz: Egezer pengő, amelyet a fentjelzett időpontig postán az erdőigazgatóság letéti csekk számlája javára (161.356. sz. „Erdőigazgatóság letéti számla, Beszerce“ címen) kell befizetni.

Beszterce, 1943. évi május hó 6-án.

M. Kir. Erdőigazgatóság.
(1.519/1944.)

Az Országos Erdészeti Egyesületben beszerezhető könyvek jegyzéke:

	V e t e l őr		Csomagolási és postaköltség pengő
	tagoknak	másnak	
1. <i>Actes du 11ème Congres International de Sylviculture</i> (A II. Nemzetközi Erdőgazdasági Kongresszusiratai). 1937.	21.—	22.—	2.—
2. <i>Barthos Gyula</i> : Nordeapi utam madártani és erdészeti tanulmányai. 1942.	4.—	5.—	— 60
3. <i>Belházy Emil</i> : Az erdőrendezés tan kézikönyve. 1895.	8.—	10.—	1 50
4. Erdészeti Rendeleték Tára I. (1938.) ...	5.—	5.—	— 60
5. <i>Csekme László</i> : Haszonfáink feldolgozásáról. 1941.	5.—	6.—	— 40
6. Erdészeti Zsebnaptár, 2 kötet (1943)	40.—	40.—	2.—
7. <i>Fehér Dániel és Mágocsy-Dietz Sándor</i> : Erdészeti Növénytan			
I. kötet. 1929.	20.—	20.—	1 50
II. kötet. 1931.	20.—	20.—	1 50
III. kötet. 1935.	18.—	18.—	1 50
8. <i>Fekete Zoltán</i> : Erdőmérnöki segéd-táblák. 1926.	18.—	18.—	1 50
9. <i>Fekete Zoltán</i> : Akác-fatömeg-táblák és szerfabecslési táblázatok. 1935.	2 40	3.—	— 60
10. <i>Fekete Zoltán</i> : Az akác-sorfa fatömeg-és növekvési táblái. 1931.	2 40	3.—	— 60
11. <i>Fekete Zoltán</i> : Akác-fatermési táblák a Magyar Alföld számára. 1937.	3.—	4.—	— 60
12. <i>Földváry László dr.</i> : Erdőgazdaságunk a keleti és északkeleti területrészek felszabadulása után. 1941.	3.—	4.—	— 40
13. <i>Gaul K.</i> : Hazánk házi faipara. 1902.	4.—	5.—	— 50
14. <i>Gellért József</i> : A bükk-tüziifa ronalása és az ellene való védekezés. 1902.	4.—	5.—	— 40
15. <i>Hollendonner Ferenc dr.</i> : A fenyő-félék fájának összehasonlító szövet-tana. 1913.	12.—	16.—	2.—
16. <i>Kaán Károly</i> : Erdőgazdaságpolitikai kérdések. II. kiadás. 1923.	4.—	5.—	— 40
17. <i>Krippel Móric</i> : Adatok a helyes magyar erdészeti szaknyelvhez. 1939.	4.—	5.—	— 40
18. <i>Lattyák Sándor</i> : Excerptum ex opere «Explicatio Geographiae Claudii Ptolemaei». 1929.			
I. füzet 2 térképpel ...	5.—	10.—	— 40
II. « 2 « ...	5.—	10.—	— 40
III. « 1 « ...	5.—	10.—	— 40
IV. « 1 « ...	5.—	10.—	— 40
19. <i>Lesenyi Ferenc</i> : A magyar erdőgazdaság multja és mai helyzete (magyar, német, francia és angol ny). 1936.	5.—	5 50	— 60
20. <i>Sz. Nagy Béla dr.</i> : Az erdőgazdasági és faipari termékek az építési anyagok és köipari áruk forgalmi adó-váltása. 1934.	7.—	7.—	— 60
21. <i>Péché Dezső</i> : A külföldi fanemek megtelepítése stb. 1903.	4.—	5.—	— 60

	V é t e l á r		Csomagolási és postaköltség pengő
	tagoknak pengő	másnak	
22. <i>Pohl János</i> : Tangens-táblázatok. 1900.	4.—	5.—	—40
23. <i>Szántó István</i> : Erdőtenyészet, éghajlat és lecsapolás a Kárpátok medencéjében 1941.	6.—	8.—	—60
24. <i>Tagányi Károly</i> : Magyar erdészeti oklevéltár. 3 kötet. 1896.	12.—	16.—	3.—
25. <i>Vadas Jenő</i> : Az akácfa monográfiája. 1911.	5.—	6.—	1.—
26. <i>Zemplén Géza dr.</i> : Fából készített cukor és alkohol. 1910.	4.—	5.—	—40
27. <i>Erdészeti Rendeletek Tára</i> : 1891., 1897., 1898., 1900., 1905., 1908. és 1909. évfolyamai 1.— pengőért és egyenkint 60 fillér csomagolási és postaköltségért, az 1906—7. évfolyam 1.50 pengőért, az 1910—11 évfolyam 1.20 pengőért és az 1912—15. évfolyam 2.— pengőért kaphatók. Az utóbbiak postaköltsége 60, illetve 80 fillér.			

Megrendelés esetén kérjük a könyv árának, a jelzett csomagolási és postaköltségnek az előzetes beküldését az *Országos Erdészeti Egyesület* címére.

Másutt kapható művek.

1. *Béky Albert*: Útmutatás erdei faesemeték nevelésére és az azokkal való bánásra. Különös tekintettel a hegyvidéki viszonyokra. (Kapható: miskolci, kassai, ungvári, bustyaházi, rahói, nagybányai, marosvásárhelyi és gödöllői m. kir. erdőigazgatóságoknál; ára: —80 P.)
2. *Béky Albert*: Útmutatás az Alföld fásításának munkájához. (Ingyen kapható a debreceni m. kir. erdőigazgatóságon.)
3. *Pávó Elemér*: Idegen—Magyar Műszaki Szótár. Ára kötve 6.80 P + postaköltség. (Árusítja a szerző: Budapest, XI., Műegyetem.)
4. *Pávó Elemér*: Magyar Kertészeti Szótár. Ára füzve 80 fillér + postaköltség. (Árusítja a szerző: Budapest, XI., Műegyetem.)
5. *Tomasovszky Imre dr.*: A világkereskedelem érdekesebb tengerentúli és exotikus fái. 1933. Ára 1.60 P + 30 fillér postaköltség. (Árusítja a szerző: Szent István-telep, Pest vm.)
6. *Tomasovszky Imre dr.*: Erdészettan (156 oldal, 72 ábrával). 1942. Ára 8 P + 36 fillér postaköltség. (Árusítja a Pátria Rt. könyvkereskedése, Budapest, IX., Üllői-út 35.)
7. *Trauer Ervin dr.*: Erdőgazdasági alapismeretek. II. kiadás 1942. Ára füzve: 6.50 P, kötve: 9.50 P, + 50—50 fillér postaköltség. (Árusítja a szerző: Budapest, VI., Hegedüs Sándor-utca 23. sz., III. em. 17. a.)
8. *Trauer Ervin dr.*: Az erdőkről és természetvédelemről szóló 1935: IV. t.-c. és végrehajtása. 1942. Ára füzve: 15.60 P, kötve: 21.60 P + 50—50 fillér postaköltség. (Árusítja a szerző: Budapest, VI., Hegedüs Sándor-u. 23.)
9. *Trauer Ervin dr.*: Az erdei fás növények 1942. Ára füzve: 2.60 P + 20 fill. postaköltség. (Árusítja a szerző: Budapest, VI., Hegedüs Sándor-u. 25.)

Felelős kiadó: dr. Mihályi Zoltán.

Stádium Sajtóvállalat Rt., Budapest, V., Honvéd-utca 10.

Felelős: Győry Aladár igazgató.